

คณะจิตวิทยา

ผลของการฟังนิทานต่อพฤติกรรมการชะลอการได้รับความพึงพอใจในเด็กก่อนวัยเรียน

นางสาวนันทนัฐ อภินันทศาสตร์

นางสาวพัชรนันท์ มริตตะนระพร

นายภัทรเดช วันวรกิจ

โครงการทางจิตวิทยานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

นันทนัฐ อภินันท์ศาสตร์, พัชรนันท์ มริตตนะพร, และ ภัทรเดช วันวรภิจ: ผลของการฟังนิทานต่อพฤติกรรมการชะลอการได้รับความพึงพอใจในเด็กก่อนวัยเรียน. (EFFECTS OF STORYTELLING ON DELAY OF GRATIFICATION BEHAVIOR OF PRESCHOOL CHILDREN).

อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ: รองศาสตราจารย์ ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร, 36 หน้า

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจระหว่างกลุ่มทดลองที่เด็กได้ฟังนิทานที่มีเนื้อหาสอดแทรกกลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจกับกลุ่มควบคุมที่เด็กได้ฟังนิทานที่เนื้อหาไม่เกี่ยวข้องกับการชะลอการได้รับความพึงพอใจ โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างเด็กก่อนวัยเรียนจากหน่วยพัฒนาเด็กเล็ก สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ จำนวน 24 คน กระบวนการทดลองแบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ ระยะทดสอบก่อนการเล่านิทาน ระยะเล่านิทาน ระยะหลังการเล่านิทาน และระยะติดตามผล ซึ่งการทดสอบความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจในการวิจัยนี้ยึดตามต้นแบบการศึกษาการชะลอการได้รับความพึงพอใจของ Mischel และ Ebbesen (1970) กลุ่มตัวอย่างในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมได้ฟังนิทานจำนวน 3 เรื่อง เล่าซ้ำเรื่องละ 4 ครั้ง รวมจำนวนครั้งที่กลุ่มตัวอย่างได้ฟังนิทานทั้งสิ้น 12 ครั้ง

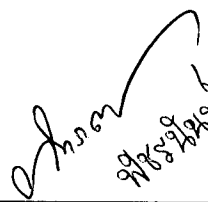
ผลการวิจัย พบว่า

1. ในระยะทดสอบก่อนการเล่านิทาน ค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้ในสถานการณ์ทดลองของกลุ่มทดลอง ($M = 444.58, SD = 427.07$) กับกลุ่มควบคุม ($M = 395.17, SD = 396.04$) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($t = .29, p > .05$)
2. ในระยะทดสอบหลังการเล่านิทาน กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้ ($M = 606.75, SD = 385.13$) สูงกว่ากลุ่มควบคุม ($M = 244.17, SD = 336.08$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 2.46, p < .05$) และยังพบว่า ค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้จากการทดสอบหลังการเล่านิทานของกลุ่มทดลอง ($M = 606.75, SD = 385.13$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้จากการทดสอบก่อนการเล่านิทานของกลุ่มทดลอง ($M = 444.58, SD = 427.07$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 2.34, p < .05$)
3. ในระยะติดตามผล กลุ่มทดลองยังคงมีค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้ ($M = 593.33, SD = 400.98$) สูงกว่ากลุ่มควบคุม ($M = 262.17, SD = 337.89$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 2.19, p < .05$)

หลักสูตร วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา ลายมือชื่อนิสิต

ปีการศึกษา 2553

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

พัชรนันท์ มริตตนะพร
รองศาสตราจารย์

5037448138, 5037466438, 5037479638: Bachelor of Science Program in Psychology
 KEYWORD: DELAY OF GRATIFICATION / STORYTELLING / PRESCHOOL CHILDREN
 NANTANAT APINANTASART, PATCHARANAN MARITTANAPORN, & PATTARADET
 WONVORAKIT: EFFECTS OF STORYTELLING ON DELAY OF GRATIFICATION BEHAVIOR
 OF PRESCHOOL CHILDREN.
 PROJECT ADVISOR: ASSOC. PROF. PRAPHAIPHUN PHOOMVUTHISARN, 37 pp.

The purpose of this study was to compare the ability to delay gratification between experimental group which listened delay of gratification strategies related stories and control group which listened stories without delay of gratification related content. Participants were 24 preschool children from Early Childhood Development Unit, Child and Adolescent Mental Health Rajanagarindra Institute. Experimental process had 4 phases: pre-test phase, treatment phase, post-test phase, and follow-up phase. The measurement of child's ability to delay gratification was replicated from the study of Mischel and Ebbesen (1970) Participants both in the experimental group and control group listened 3 stories and repeated 4 times per each. Thus, total of times that participants listened were 12 times.

The Results indicated that::

1. There is no significant difference between the experimental group's ($M = 444.58$, $SD = 427.07$) and control group's ($M = 395.17$, $SD = 396.04$) mean of delayed time in the pre-test phase ($t = .29$, $p > .05$).
2. In the post-test phase, participants in the experimental group ($M = 606.75$, $SD = 385.13$) had mean of delayed time greater than control group ($M = 244.17$, $SD = 336.08$) significantly ($t = 2.46$, $p < .05$) and also indicated that participants in the experimental group had mean of delayed time in the post-test phase ($M = 606.75$, $SD = 385.13$) greater than the pre-test phase ($t = 2.34$, $p < .05$) significantly.
3. In the follow-up phase, the experimental group ($M = 593.33$, $SD = 400.98$) still had mean of delayed time greater than control group ($M = 262.17$, $SD = 337.89$) significantly. ($t = 2.19$, $p < .05$)

Program: Bachelor of Science in Psychology Student's Signature Pattaradet Patcharanan Nantanat

Academic Year: 2010 Advisor's Signature Assoc. Prof. Praphaiphun Phoomvuthisarn

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาโครงการจิตวิทยาฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการจิตวิทยา ซึ่งท่านได้กรุณาเสียสละเวลา ถ่ายทอดความรู้และแนวคิดต่างๆ รวมไปถึงช่วยตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องในเนื้อหา เพื่อให้ผู้วิจัยนำไปปรับใช้และพัฒนาโครงการฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความกรุณา ความเสียสละ และความเอื้ออาทรของท่านเสมอมา จึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ศิวรงค์ ทับสายทอง และอาจารย์ ดร.อัญญมณี บุญชื้อ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ช่วยแนะนำเทคนิคการแต่งงานิทานสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนและตรวจสอบและแก้ไขเนื้อหาในนิทานให้เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในงานวิจัย

ขอขอบพระคุณสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ที่เอื้อเฟื้อสถานที่และอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ รวมไปถึงพ่อแม่ผู้ปกครองและน้องๆที่นำรักจากหน่วยพัฒนาเด็กเล็ก ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่ของผู้วิจัย สำหรับความเอาใจใส่และกำลังใจที่มีให้เสมอ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนภูมิ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	15
สมมติฐานในการวิจัย.....	16
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	16
ขอบเขตการวิจัย	17
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	17
บทที่ 2 วิธีการดำเนินการวิจัย	
กลุ่มตัวอย่าง.....	18
เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย.....	18
ขั้นตอนและวิธีการทดลอง.....	19
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	25
บทที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	26
บทที่ 4 อภิปรายผลการวิจัย.....	29
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	32

รายการอ้างอิง.....	36
ภาคผนวก.....	38

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 1	
แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	26
ตารางที่ 2	
การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้เป็นวินาทีระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในสถานการณ์ทดลองช่วงก่อนการเล่านิทาน	26
ตารางที่ 3	
การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้เป็นวินาทีระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในสถานการณ์ทดลองช่วงหลังการเล่านิทาน.....	27
ตารางที่ 4	
การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้เป็นวินาทีระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในสถานการณ์ทดลองช่วงติดตามผล.....	27

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 1	
แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัย 3 ปัจจัย ซึ่งกำหนดซึ่งกันและกันระหว่างพฤติกรรม (B) บุคคล ซึ่งได้แก่ ปัญญา ชีวภาพ และสิ่งภายในอื่นๆ (P) และสภาพแวดล้อม (E).....	12
ภาพที่ 2	
ลักษณะการจัดห้องทดลองและอุปกรณ์ที่ใช้ในสถานการณ์ทดลอง.....	21
ภาพที่ 3	
แสดงแผนการดำเนินการศึกษาในส่วนเตรียมการและส่วนทดลองตามช่วงเวลา.....	24
ภาพที่ 4	
แสดงค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้เป็นวินาทีของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในสถานการณ์ทดลองช่วงก่อน เล่านิทาน ช่วงหลังการเล่านิทาน และช่วงติดตามผล.....	28

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

ในชีวิตของมนุษย์แต่ละคน ตั้งแต่เล็กจนโตมีเรื่องราวมากมายที่ทำให้มนุษย์ต้องรู้จักอดทนรอเพื่อให้ถึงโอกาสที่เหมาะสมในการได้มาซึ่งสิ่งต่างๆ ที่มนุษย์ต้องการ เริ่มจากเรื่องใกล้ๆ ตัว เช่นการอันปลงสภาวะ อัจฉริยะของตนในขณะที่ฝึกการขับถ่ายในช่วงวัยเด็ก ไปจนถึงในเรื่องความสัมพันธ์ทางสังคมเมื่อเติบโตใหญ่ การชะลอการอยากได้สิ่งต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือสิ่งเร้าต่างๆ ในสภาพแวดล้อม เช่นการชะลอการมีความสัมพันธ์ทางเพศ การแต่งงาน และการมีลูก ออกไปจนกว่าตนเองจะมีความพร้อม สิ่งเหล่านี้ล้วนต้องใช้ความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจทั้งสิ้น (Mischel, Shoda, & Ayduk, 2008)

เป็นระยะเวลากว่า 40 ปีแล้ว ที่นักวิชาการในสาขาสตรีจิตวิทยาได้ศึกษาความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจของมนุษย์ ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมของผู้วิจัย เราพบว่างานวิจัยจำนวนมากมุ่งศึกษาในกลุ่มตัวอย่างวัยเด็กก่อนวัยเรียน (เช่นงานวิจัยของ Mischel & Ebbesen, 1970; Mischel, Ebbesen, & Zeiss, 1972; Mischel & Moore, 1973; Mischel & Underwood, 1974; Mischel & Baker, 1975; Moore, Clyburn, & Underwood, 1976; Moore, Mischel, & Zeiss, 1976; Yates & Mischel, 1979; Sethi, Mischel, Aber, Shoda, & Rodriguez, 2000; Peake, Hebl, & Mischel, 2002) และมีงานวิจัยที่พบว่า ระยะเวลาที่เด็กรอคอยในสถานการณ์การทดลองเมื่อตอนยังอายุ 4-5 ปี (ซึ่งสะท้อนความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจ) นั้น มีความสัมพันธ์กับการประเมินของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กเมื่อเด็กเข้าสู่วัยรุ่นใน 10 ปีให้หลัง (หรือเมื่อเด็กอายุ 15 ปีโดยประมาณ) โดยผู้ปกครองของเด็กที่รอได้นาน จะรายงานว่าบุตรของตนเป็นวัยรุ่นที่มีความสามารถทางวิชาการและทางสังคม ใช้คำพูดได้อย่างคล่องแคล่ว มีเหตุผล มีสมาธิ รู้จักวางแผน และเผชิญกับความเครียดหรือความคับข้องใจได้ดีมากกว่าเด็กคนอื่นๆ (Mischel, Soda, & Peake, 1988) อีกทั้งยังมีความสัมพันธ์กับผลการทดสอบความถนัดทางวิชาการ (SAT Verbal and Quantitative scores) ในบางเงื่อนไขสถานการณ์ทดลอง (ดู Shoda, Mischel, & Peake, 1990) งานวิจัยดังกล่าวมีนัยที่ผลักดันให้ผู้วิจัยเลือกทำการศึกษาเกี่ยวกับสิ่งที่อาจพัฒนาเด็กให้มีความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจได้มากขึ้น โดยมุ่งหวังว่า หากเด็กมีความสามารถนั้นแล้ว เขาก็จะเติบโตไปเป็นวัยรุ่นหรือผู้ใหญ่ที่มีประสิทธิภาพทั้งต่อตนเองและต่อสังคม

ในขณะที่งานวิจัยเชิงศาสตร์บริสุทธิ์ได้พยายามศึกษาตัวแปรต่างๆ ที่อาจส่งผลหรือมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจของเด็ก เช่น เพศ (Mischel & Underwood, 1974; Moore, Clyburn, & Underwood, 1976; Nisan & Koriat, 1977) อายุ (Mischel & Metzner, 1962; Mischel & Underwood, 1974) สภาพอารมณ์ (Moore, Clyburn, & Underwood, 1976) การมีหรือไม่มี

รางวัลวางไว้ให้เห็นขณะรอ (Mischel & Ebbesen, 1970; Mischel, Ebbesen, & Zeiss, 1972; Peake, Hebl, & Mischel, 2000) รูปแบบการคิดของเด็กขณะรอ (Mischel, Ebbesen, & Zeiss, 1972; Mischel & Underwood, 1974; Mischel & Baker, 1975; Moore, Mischel, & Zeiss, 1976) เป็นต้น งานวิจัยในเชิงประยุกต์ก็พยายามศึกษาว่าจะมีสิ่งใดที่ช่วยเพิ่มพูนหรือพัฒนาความสามารถของเด็กในการชะลอการได้รับความพึงพอใจได้บ้าง ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของของพัทธนันท์ รักขอบสันติ (2550) ที่พบว่า เด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 (อายุเฉลี่ย 4 ปี 5 เดือน) ที่ได้รับชมวิดีโอทัศนนิทานซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับประโยชน์ของการชะลอการได้รับความพึงพอใจ เป็นเวลา 5 วันติดต่อกัน จะเลือกรับรางวัลแบบชะลอการได้รับความพึงพอใจ (คุณค่าสูงกว่า แต่ต้องรอจนกว่าจะถึงเวลาที่กำหนด) มากกว่าเด็กระดับชั้นเดียวกันที่รับชมวิดีโอทัศนนิทานที่เนื้อหาไม่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ของการชะลอการได้รับความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยเชิงประยุกต์อีกชิ้นหนึ่งที่พยายามศึกษาว่า เด็กอนุบาล (อายุเฉลี่ย 6 ปี) ที่อยู่ในกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือเด็กที่ได้รับการตีตรา (labeling) จากผู้ใหญ่ว่าเป็นเด็กที่อดทน กลุ่มที่สองคือเด็กที่ได้ฟังนิทานซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวละครที่อดทนจะได้รับรางวัลเป็น 2 เท่าของตัวละครที่หุนหันพลันแล่นไม่รู้จักรอ และกลุ่มควบคุมคือเด็กที่ไม่ได้รับการจัดกระทำใดๆ เลย เด็ก 3 กลุ่มนี้ จะสามารถทำงานที่ไม่น่าสนใจเป็นระยะเวลาต่อเนื่องเพื่อรอคอยจนกว่าจะถึงเวลาที่ตนจะได้รับรางวัลที่ต้องการมากกว่าได้นานแตกต่างกันหรือไม่ ผลพบว่า เด็กอนุบาลที่อยู่ในกลุ่มทดลองซึ่งได้ฟังนิทานกับเด็กที่อยู่ในกลุ่มควบคุมมีระยะเวลาในการทำงาน (เพื่อรอคอย) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่เด็กในกลุ่มทดลองเงื่อนไขตีตรามีระยะเวลาในการทำงานมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Lee, Lan, Wang, & Chiu, 2008) ผลการวิจัยจากตัวอย่างที่ยกมานั้น แสดงให้เห็นถึงนัยของประสิทธิผลในการใช้นิทานส่งเสริมความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจที่ค่อนข้างจะสวนทางกัน ซึ่งในจุดนี้ ผู้วิจัยเกิดคำถามกับการศึกษาผลของนิทานต่อความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจในเด็ก เพราะเมื่อติดตามงานวิจัยต่างๆ ลงไปในรายละเอียดแล้ว จะพบว่าตัวอย่างงานวิจัย 2 ชิ้นที่ยกมา ใช้ต้นแบบการศึกษา (paradigm) และเนื้อหานิทานที่ไม่เหมือนกัน ผู้วิจัยจึงต้องทบทวนงานวิจัยให้ครอบคลุม เพื่อที่จะวางแนวทางในการศึกษาของตนเองว่าควรจะใช้ต้นแบบการศึกษาใด และวางโครงสร้างเนื้อหานิทานอย่างไร จึงจะสอดคล้องกับองค์ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ตลอดจนผลการทดลองที่ได้สามารถนำไปเชื่อมโยงกับชีวิตจริงได้ไม่ยากนัก

นิทานถือเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสำหรับเด็กๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และยังได้รับความนิยมไปทั่วโลก เนื่องจากนิทานมีเนื้อเรื่องที่สนุกสนาน ควบคู่ไปกับการแฝงข้อคิด ศีลธรรมและคติสอนใจที่มีประโยชน์ในการนำไปปรับใช้กับชีวิตจริงผ่านทางตัวละครต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นคนหรือสัตว์ ทำให้สามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้โดยง่าย เพราะเด็กจะรู้สึกเบื่อหน่ายเหมือนวิธีการสอนประเภทอื่น ดังนั้นพ่อแม่ผู้ปกครองและครูผู้สอน จึงมักที่จะนำนิทานเข้ามาประยุกต์ใช้ในการอบรมสั่งสอนเด็ก

นิทานไม่เหมือนสื่อการสอนประเภทอื่นๆ เนื่องจากในการอ่านนิทานให้เด็กฟังนั้น ผู้อ่านจะมีพฤติกรรมต่างๆ ที่ช่วยก่อให้เกิดความผูกพันระหว่างผู้เล่ากับตัวเด็กร่วมไปด้วย เช่น การโอบกอด การสัมผัสทางร่างกาย การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้เด็กรู้สึกถึงความรักและความอบอุ่นควบคู่ไปกับความรู้และข้อคิดต่างๆ ที่ได้รับจากตัวนิทาน ดังคำกล่าวของประเวศ วะสี (อ้างถึงใน อัมไพพรรณ ปัญญาโรจน์ การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน, 2545) ที่ระบุว่าหน้าที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองอ่านหนังสือให้เด็กฟังก่อนนอนหรือเวลาใดๆ ก็ตามเป็นประจำทุกวัน จะช่วยเสริมสร้างความรักความผูกพันระหว่าง พ่อ แม่ และลูก เนื่องจากเด็กได้รับฟังเสียงจากพ่อแม่ซึ่งเป็นคนที่เข้ามารับรู้ว่ารักเขามากที่สุด รวมทั้งมีการสัมผัสโอบกอด ทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่นมีความสุข และยังมีส่วนช่วยกระตุ้นให้สมองเจริญเติบโต ซึ่งการเล่นนิทานให้เด็กฟังทุกๆ วันนี่ จะใช้เป็สื่อในการสอนให้เด็กสามารถสร้างแนวคิด ความเข้าใจ การรับรู้จริยธรรม และก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ทานจะช่วยสร้างความผูกพันระหว่างผู้เล่ากับเด็กแล้ว นิทานยังมีส่วนสำคัญในพัฒนาการของเด็ก ในด้านของความฉลาดทางปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์อีกด้วย จากคำกล่าวของไพจิตร วรชิต(2549) ที่ว่า กระทรวงสาธารณสุขสนับสนุนให้พ่อแม่เล่านิทานให้ลูกฟังตั้งแต้อยู่ในครรภ์ จนกระทั่งหลังคลอด โดยเฉพาะช่วง 6 ปีแรกของชีวิต เพราะเป็นช่วงสำคัญของการวางรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กเติบโตและพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ เพราะในขณะที่ฟังนิทาน เด็กจะได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ทำให้เด็กกล้าแสดงออก เกิดความมั่นใจ สร้างความเชื่อมั่นให้แก่เด็ก และทำให้เด็กมีสมาธิ เนื่องจากเด็กจะฟังอย่างตั้งใจ ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบของไอคิวหรือความฉลาดทางปัญญา โดยนิทานเป็นการขยายเรื่องที่เป็นนามธรรม ให้เป็นเรื่องง่ายๆ ที่จะพูดคุยหรือสื่อให้คนอื่นเข้าใจ สร้างความฉลาดทางอารมณ์หรืออีคิวให้เด็กอยู่ในสังคมได้

จากข้อค้นพบ หลักการ และเหตุผลที่ได้กล่าวทั้งหมดข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะสร้างนิทานที่มีเนื้อหาสอดแทรกกลวิธีการชะลอการรับความพึงพอใจซึ่งได้มาจากการทบทวนงานวิจัยในอดีตและศึกษามลของการฟังนิทานนั้นต่อพฤติกรรมการชะลอการได้รับความพึงพอใจในเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งข้อค้นพบจากการศึกษานี้ จะเป็นจิ๊กซอว์ตัวหนึ่งซึ่งจะช่วยเติมเต็มภาพ การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจของมนุษย์ อีกทั้งสามารถนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการสร้างเสริมการเรียนรู้ให้เด็กรู้จักกำกับควบคุมพฤติกรรมให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการของตนเอง (self-regulation) ต่อไป

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการชะลอการได้รับความพึงพอใจ

ความหมายของการชะลอการได้รับความพึงพอใจ

การชะลอการได้รับความพึงพอใจ (Delay of gratification) มีความหมายเชิงมโนทัศน์ว่าเป็นความสามารถในการที่จะรอคอยสิ่งที่ต้องการหรือสิ่งมีคุณค่าต่อตนเองมากกว่า (delayed but more value) โดยปฏิเสธหรือยอมชะลอการได้รับสิ่งที่ทำให้พึงพอใจแบบทันทีแต่มีค่าน้อยกว่าออกไป (immediate but less value) (Mischel, Shoda, & Rodriguez, 1989) หากนึกถึงพฤติกรรมในชีวิตจริง เราอาจพบความสามารถนี้ได้จากการฝึกการขับถ่ายให้เป็นที่ (toilet training) การรอคอยเพื่อให้ถึงเวลาที่พ่อแม่ตกลงว่าจะซื้อขนมหรือของเล่นให้ในช่วงวัยเด็ก เมื่อเริ่มโตขึ้น อาจพบได้จากการอดทนเก็บเงินจนกว่าจะซื้อของที่ต้องการได้ในขณะที่มีสิ่งยั่วเย้าให้ใช้จ่ายเงินที่มีอยู่ การอดทนทำงานหรือการบ้านให้เสร็จทันส่งในวันรุ่งโดยไม่ใช้เวลาไปกับกิจกรรมอย่างอื่น ทั้งๆ ที่ในตอนเย็นหรือกลางคืนของวันนั้นมีรายการโทรทัศน์ที่ชอบหรือกิจกรรมสนุกๆ ที่อยากจะทำก็ตาม เมื่อโตขึ้นเป็นวัยรุ่น บุคคลจะมีความต้องการทางเพศและมีความพึงพอใจกับสิ่งนั้น แต่ด้วยความที่วัยรุ่นยังมีความพร้อมที่จะรับผิดชอบผลที่อาจเกิดขึ้นตามมากับการมีความสัมพันธ์ทางเพศ เช่น การมีบุตรและการเลี้ยงดู การจัดหาทรัพยากรสำหรับการสร้างและดำเนินชีวิตครอบครัว และการเผชิญหน้ากับความไม่พอใจของครอบครัวของแต่ละฝ่าย เขาจึงต้องควบคุมตนในการที่จะรอจนถึงเวลาและสถานะที่เหมาะสมจึงจะมีความสัมพันธ์ทางเพศ การแต่งงาน และการมีบุตรของตนได้ นอกจากนี้ เรายังเห็นความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจได้อย่างชัดเจน จากการควบคุมอาหารต่างๆ ที่อยากรับประทานไปเสียหมดและการออกกำลังกายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อรักษาน้ำหนักและสุขภาพร่างกายของตนให้อยู่ในเกณฑ์ที่ปลอดภัย ตัวอย่างพฤติกรรมที่กล่าวมานั้นเป็นส่วนเล็กๆ ส่วนหนึ่งของพฤติกรรมทั้งหมดในชีวิตมนุษย์ที่ต้องใช้ความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจเพื่อที่จะให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการเท่านั้น

ความสำคัญของการชะลอการได้รับความพึงพอใจ

Mischel, Shoda, และ Peake (1989) ทำการศึกษาต่อเนื่องกับกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นอายุ 15-16 ปี ที่เมื่อ 10 ปีที่แล้ว กลุ่มตัวอย่งนี้เคยเข้าร่วมในการศึกษาการชะลอการได้รับความพึงพอใจมาก่อน Mischel และคณะ (1989) พบว่า ระยะเวลาที่กลุ่มตัวอย่างรอได้ในสถานการณ์ทดลองการชะลอการได้รับความพึงพอใจเมื่อตอนอายุ 4-5 ปี มีความสัมพันธ์กับการประเมินของผู้ปกครองในเรื่องความสามารถทางวิชาการ ความสามารถทางสังคม และการจัดการกับอารมณ์เมื่อกลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่น โดยกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นที่รอได้นานตอนยังเป็นเด็กจะถูกประเมินว่า มีความสามารถทางวิชาการ มีความสามารถทางสังคม พุดเก่ง มีเหตุผล มีสมาธิจดจ่อ รู้จักวางแผน และสามารถจัดการกับอารมณ์ความเครียดได้ดี

นอกจากนี้ ในการศึกษาของ Shoda, Mischel, และ Peake (1990) ยังพบว่า ระยะเวลาที่กลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นรอได้ในสถานการณ์ทดลองเมื่อครั้งยังเป็นเด็กอายุ 4-5 ปี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนการทดสอบความถนัดทางวิชาการ (SAT quantitative and verbal scores) ที่กลุ่มตัวอย่างทำได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของหลักฐานเชิงประจักษ์

จากงานวิจัยดังกล่าว จะเห็นว่าความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจในวัยเด็กมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ความสามารถทางสังคม และทักษะที่ช่วยเอื้อให้บุคคลมีความเป็นอยู่ที่ดี มีความสำเร็จในอนาคตเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น

งานวิจัยเกี่ยวกับการชะลอการได้รับความพึงพอใจ

กลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจ

Mischel และ Ebbesen (1970) ทำการศึกษาเรื่องความใส่ใจ (attention) ของเด็กในระหว่างการชะลอการได้รับความพึงพอใจ โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเด็ก (อายุเฉลี่ย 4 ปี 6 เดือน) เข้าสู่ 4 เงื่อนไขการทดลอง คือ เงื่อนไขที่ 1 ไม่มีรางวัลใดๆ ปรากฏให้เด็กเห็นขณะรอคอย เงื่อนไขที่ 2 มีเฉพาะรางวัลที่เด็กบอกว่าชอบมากกว่าและต้องรอ (delayed reward) วางไว้ให้เด็กเห็นขณะรอคอย เงื่อนไขที่ 3 มีเฉพาะรางวัลที่เด็กไม่ได้บอกว่าชอบและสามารถรับได้ทันที (immediate reward) วางไว้ให้เห็นขณะรอคอย และเงื่อนไขที่ 4 มีรางวัลทั้งสองแบบ (both delayed and immediate rewards) วางไว้ให้เด็กเห็นขณะรอคอย ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างในเงื่อนไขที่มีของรางวัลทั้งสองแบบวางไว้ให้เห็นมีค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้ในสถานการณ์ทดลองต่ำที่สุด (ประมาณ 1 นาที) ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างในเงื่อนไขที่ไม่มีรางวัลใดๆ ปรากฏให้เห็นเลย มีค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้สูงที่สุด (ประมาณ 11 นาที) เงื่อนไขที่เหลือ กลุ่มตัวอย่างจะมีค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้อยู่ที่ประมาณ 5-6 นาที ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวมีนัยว่า การที่เด็กมุ่งความสนใจไปที่ของรางวัลหรือสิ่งที่ต้องการจะทำให้เด็กชะลอการได้รับความพึงพอใจได้น้อยลง นอกจากนี้ ยังมีผลการสังเกตเพิ่มเติมว่า เด็กที่รอได้นานในสถานการณ์ทดลองมักแสดงพฤติกรรมที่หันเหความสนใจออกจากของรางวัลเช่น การหันไปมองของรอบๆ ห้อง การใช้มือปิดตาตัวเอง การพุนอนลงกับโต๊ะ การคุยกับตัวเอง การร้องเพลง เป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ เป็นพฤติกรรมง่าย ๆ ที่เด็กแสดงออกมาด้วยตนเอง และดูเหมือนว่าจะใช้ได้ผล Mischel และ Ebbesen เรียกพฤติกรรมเหล่านี้ว่า กลวิธีการชะลอการได้รับความพึงพอใจ (delay strategies) แบบเบี่ยงเบนความสนใจด้วยตนเอง (self-distraction techniques)

Mischel, Ebbesen, และ Zeiss (1972) ทำการศึกษากลไกทางปัญญาของเด็กในการชะลอการได้รับความพึงพอใจ กับกลุ่มตัวอย่างเด็กเล็กอายุเฉลี่ย 4 ปี 6 เดือน ผลการวิจัยพบว่า การแนะนำให้เด็กคิดถึงเรื่องสนุกในขณะที่รอคอยในสถานการณ์ทดลองไม่ว่าจะมีของรางวัลปรากฏให้เห็นหรือไม่ จะช่วยให้เด็กรอได้นาน (ค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้อยู่ที่ประมาณ 13 นาที) แต่ถ้าแนะนำให้เด็กคิดถึงกับรางวัลในขณะที่รอคอยไม่ว่าจะมีรางวัลปรากฏให้เด็กเห็นหรือไม่ เด็กจะรอคอยได้สั้นลง (ค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้อยู่ที่ประมาณ 2 นาที)

ผลการวิจัยนี้ สะท้อนให้เห็นว่า รูปแบบการคิดในขณะที่จะลอกการได้รับความพึงพอใจนั้นส่งผลต่อระยะเวลาที่รอคอยได้ของเด็ก โดยการคิดเกี่ยวกับรางวัลทำให้เด็กจะลอกการได้รับความพึงพอใจได้น้อย และการคิดที่ทำให้รอคอยได้นานยังคงเป็นการคิดที่หันเหออกจากของรางวัลหรือสิ่งที่ต้องการ จึงอาจถือได้ว่า การเบี่ยงเบนความสนใจจากรางวัลหรือการรอคอย เป็นกลวิธีการจะลอกการได้รับความพึงพอใจที่ใช้ได้ผล

Mischel และ Moore (1973) ศึกษาผลของการมีความใส่ใจต่อรางวัลที่ถูกนำเสนอในเชิงสัญลักษณ์ (รูปภาพ) ต่อการจะลอกการได้รับความพึงพอใจ โดยได้นำเอาแบบแผนการศึกษาการจะลอกการได้รับความพึงพอใจเดิมที่ใช้รางวัลจริง (actual rewards) แสดงให้กลุ่มตัวอย่างเห็นขณะรอคอย มาปรับแทนที่ด้วยการใช้รูปภาพของรางวัลขนาดเท่าของรางวัลจริงมาแสดงแทน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การที่เด็กรอคอยเพื่อที่จะให้ได้รับรางวัลที่ต้องการ โดยมีภาพของรางวัลแสดงให้เห็นไปด้วยทำให้เด็กรอคอยได้นานกว่าการมีภาพสิ่งอื่นที่ไม่ใช่รางวัลหรือการไม่มีภาพของรางวัลให้เห็นเลย ผลการวิจัยนี้ มีนัยตรงกันข้ามกับการวิจัยก่อนๆ ที่เดิมแสดงให้เห็นว่า การให้ความใส่ใจกับสิ่งอื่นที่ไม่ใช่รางวัลจะทำให้รอได้นานกว่าการให้ความใส่ใจหรือคิดเกี่ยวกับรางวัลขณะจะลอกการได้รับความพึงพอใจ และแสดงให้เห็นว่าเมื่อเด็กใส่ใจต่อรางวัลที่เป็นเชิงสัญลักษณ์แล้ว เขาจะรอได้นานขึ้น

Moore, Mischel, และ Zeiss (1976) ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลของการมีสิ่งเร้าที่เป็นรางวัลกับตัวแทนทางปัญญาของรางวัลนั้นต่อการจะลอกการได้รับความพึงพอใจ โดยสอนให้กลุ่มตัวอย่างเด็กเล็ก (อายุเฉลี่ย 4 ปี 6 เดือน) แปลงสิ่งเร้าที่อยู่ตรงหน้า (ของรางวัลจริงๆ รูปภาพของรางวัล หรือไม่มีของรางวัล) ให้กลายเป็นภาพของรางวัลหรือให้กลายเป็นของรางวัลจริงๆ ในจินตนาการ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบตัวแทนทางปัญญาของรางวัล (จินตนาการว่าเป็นภาพหรือเป็นของรางวัลจริงๆ) มีผลต่อระยะเวลาที่กลุ่มตัวอย่างจะลอกการได้รับความพึงพอใจมากกว่ารูปแบบของสิ่งเร้าที่ปรากฏจริง (ของรางวัลจริงๆ หรือรูปภาพของรางวัล) โดย การจินตนาการว่าของรางวัลเป็นภาพทำให้เด็กรอคอยได้นานกว่าการจินตนาการว่าของรางวัลนั้นเป็นของจริงๆ

Mischel และ Baker (1975) ทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินทางปัญญา (cognitive appraisals) เกี่ยวกับรางวัลในการจะลอกการได้รับความพึงพอใจ โดยได้ชี้แนะให้กลุ่มตัวอย่างเงื่อนไขหนึ่งคิดเกี่ยวกับของรางวัลที่อยู่ตรงหน้าในเชิงการบริโภค (consummatory ideation) เช่น คิดว่าขนมมาชเมลโลว์นั้นมีรสชาติหวาน มีกลิ่นหอม นุ่ม เหนียวหนึบ น่ากิน ในขณะที่อีกเงื่อนไขหนึ่ง กลุ่มตัวอย่างถูกชี้แนะให้คิดเกี่ยวกับของรางวัลที่วางอยู่ตรงหน้าในเชิงข้อมูลที่ไม่เกี่ยวกับการบริโภค (nonconsummatory / informative ideation) เช่น คิดว่าขนมมาร์ชเมลโลว์นั้นกลมเหมือนพระจันทร์ สีขาวปุกปุยเหมือนก้อนเมฆ นุ่มเหมือนหมอน เป็นต้น ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ถูกชี้แนะให้คิดเกี่ยวกับรางวัลในเชิงข้อมูล ไม่เกี่ยวข้องกับการบริโภคมีค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้ (ประมาณ 14 นาที) สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่คิดเกี่ยวกับรางวัลในเชิงการบริโภค (ค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้ประมาณ 6 นาที) ซึ่งตัวเลขค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้ของกลุ่มตัวอย่างในเงื่อนไขคิดเกี่ยวกับรางวัลในเชิงข้อมูลไม่เกี่ยวข้องกับการบริโภคนั้นสูงพอๆ กันกับหรือสูงมากกว่าบางเงื่อนไขในการ

ศึกษาวิจัยขึ้นก่อนหน้านี้ อาทิ การวิจัยของ Mischel และ Ebbesen (1970) ที่พบว่า การไม่มีรางวัลปรากฏ ให้เด็กเห็นขณะชะลอการได้รับความพึงพอใจทำให้เด็กรอได้นานที่สุด (11 นาที) และงานวิจัยของ Mischel, Ebbesen, และ Zeiss (1972) ที่พบว่า การคิดเกี่ยวกับเรื่องสนุกขณะชะลอการได้รับความพึงพอใจทำให้เด็ก รอคอยได้นานกว่าเงื่อนไขอื่นๆ (13 นาที) Mischel และคณะ (1989) นับเอาการคิดเกี่ยวกับรางวัลในเชิง ข้อมูลไม่เกี่ยวข้องกับการบริโภคนี้ เป็นหนึ่งในกลวิธีการชะลอการได้รับความพึงพอใจ (delay strategies) และให้ชื่อว่า เป็นกลวิธีในเชิงการใช้ปัญญาใคร่ครวญ (abstraction)

จากงานวิจัยทั้งหมดที่ได้ยกมาแสดงนี้ ชี้ให้เห็นว่าการชะลอการได้รับความพึงพอใจของเด็กนั้นได้รับ อิทธิพลจากหลายๆ ปัจจัย ปัจจัยที่เด็กกระทำได้ด้วยตนเองและมีผลส่งเสริมให้ชะลอการได้รับความพึงพอใจ ได้มากขึ้นในระหว่างที่รอ เช่น การเบี่ยงเบนความสนใจออกจากรางวัลด้วยพฤติกรรมต่างๆ (Distraction) และการคิดเกี่ยวกับรางวัลในเชิงข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการบริโภค (Abstraction) นั้นเรียกว่า กลวิธีในการ ชะลอการได้รับความพึงพอใจ (delay strategies)

แนวคิดเกี่ยวกับนิทาน

ความหมายของนิทาน

“นิทาน” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546หน้า588) มีความหมายว่า นิทาน คือ เรื่องที่เล่ากันมา เช่น นิทานชาดก และนิทานอีสป เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับเกริก ยूनพันธ์ (2539 : 16) ที่กล่าวว่า นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่โบราณโดยมีเนื้อหาที่เล่าเป็นการปลุกฝัง คุณธรรม จริยธรรม คุณงามความดี เพื่อปลุกฝังจิตสำนึกของคนให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความดีและเป็น ตัวอย่างแก่สังคม และกึ่งแก้ว อัครถาวร (2519, หน้า 12) อธิบายว่า นิทาน หมายถึง เรื่องเล่าที่สืบต่อกันมา เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ส่วนใหญ่ถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะแต่ก็มีส่วนมากที่บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ และนอกจากนี้ยังอธิบายว่านิทานเป็นเรื่องเล่าทั่วไป มิได้จงใจแสดงประวัติความเป็นมาจุดใหญ่เล่าเพื่อความสนุกสนาน บางครั้งก็จะแทรกคติเพื่อสอนใจไปด้วยนิทานมิใช่เรื่องเฉพาะเด็กนิทานสำหรับผู้ใหญ่ก็มี จำนวนมากและเหมาะสำหรับผู้ใหญ่เท่านั้น นอกจากนี้ กุหลาบ มัลลิกะมาส (2518, หน้า 99-100) กล่าวถึง “นิทาน” ไว้ในหนังสือคติชาวบ้านว่า นิทานเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะที่เล่าสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุ คน เพื่อความสนุกสนานเบิกบานใจผ่อนคลายความตึงเครียด เพื่อเสริมศรัทธาในศาสนา เทพเจ้า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นคติเตือนใจ ช่วยอบรมปมนิสัย ช่วยให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมและปรากฏการณ์ธรรมชาติ เนื้อเรื่อง ของนิทานเป็นเรื่องนานาชนิด อาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัย ความรัก ความโกรธเกลียด ริษยา อาฆาต ตลกขบขัน หรือเรื่องแปลกประหลาดผิดปกติธรรมดาตัวละครในเรื่องก็มีลักษณะต่างๆกัน อาจเป็นคน สัตว์ เจ้าหญิง เจ้าชาย อมนุษย์ แม่มด นางฟ้า แต่ให้มีความรู้สึกนึกคิด พฤติกรรมต่างๆเหมือนคนทั่วไปหรือ อาจจะเป็นเหมือนที่เราอยากจะเป็นเมื่อนิทานตกไปอยู่ในท้องถื่นใดก็มักมีการปรับเนื้อเรื่องให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

ของถื่นนั้น นิทานในแต่ละท้องถิ่นจึงมีเนื้อเรื่องส่วนใหญ่คล้ายคลึงกัน คือสภาพความเป็นมนุษย์อารมณ์ความรู้สึก รักเกลียด ความโง่ ฉลาด ขบขัน อาฆาตแค้น ทุกข์ สุข ส่วนรายละเอียดจะแตกต่างกันบ้างตามสภาพแวดล้อมและอิทธิพลของวัฒนธรรมความเชื่อของแต่ละท้องถิ่น และสมามาลย์ พงษ์ไพบูลย์ (2542, หน้า 7) ยังได้กล่าวว่า นิทานเป็นคำศัพท์ภาษาบาลี หมายถึง คำเล่าเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องประเภทใด แต่อยู่ที่ลักษณะการเล่าที่เป็นกันเอง แม้จะเป็นข้อเขียนก็มีลักษณะคล้ายกับการเล่าที่เป็นวาจา โดยใช้ภาษาพูดหรือภาษาปากในการเล่า กล่าวโดยสรุป นิทาน คือ เรื่องเล่าที่มนุษย์ผู้กรเรื่องขึ้นด้วยภูมิปัญญา โดยส่วนใหญ่จะถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะ ส่วนเนื้อเรื่องก็มีความหลากหลายและใช้เล่าเพื่อจุดประสงค์ต่างๆกัน ตามโอกาสและสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น และวลัย วลิตถาวร (2515 : 22 - 26 อ้างถึงใน จันทรเพ็ญ สุภาผล, 2535 : 26) ยังได้ให้ความหมายของนิทาน ไว้ว่า นิทาน หมายถึง เรื่องที่เล่าสืบมากันเป็นทอด ๆ จนถึงปัจจุบันนิทานเหล่านี้อาจจะ เป็น เรื่องที่อิงความจริงหรือ มีการเล่าเสริมต่อให้สนุกสนาน หรือเป็น เรื่องที่เกิดขึ้นจากจินตนาการของผู้เล่าเองได้

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นิทาน คือ เรื่องเล่าที่สืบทอดกันมา ใช้เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน แต่แฝงไปด้วยคติเตือนใจต่างๆ ที่ช่วยเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้ฟังได้เป็นอย่างดี

ประโยชน์ของนิทาน

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการเล่านิทานของ เกริก ยุ้นพันธุ์(2539) และกิ่งแก้ว อุตถากร (2519) พบว่าประโยชน์ของนิทานมีหลายอย่างด้วยกัน ดังนี้

1. ช่วยในการพัฒนาภาษาของเด็ก การที่เด็กได้ฟังนิทานบ่อยๆจะส่งผลให้เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ๆ เนื่องจากการที่เด็กได้ยินคำเดิมซ้ำๆจะทำให้เด็กสามารถจำได้ดีขึ้น รวมทั้งยังส่งผลต่อพัฒนาการการอ่านออกเขียนได้ของเด็กอีกด้วย

2. ช่วยในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่าและเด็ก ผู้เล่าและเด็กจะได้ใช้เวลาอยู่ร่วมกัน เด็กๆจะเกิดความรู้สึกอบอุ่น ใกล้ชิด เป็นกันเองกับผู้เล่าโดยจะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกัน ทำให้ก่อเกิดเป็นสายใยที่ใกล้ชิดกันมากขึ้น จากการวิจัยของ ริชาร์ด วูฟสัน พบว่า มากกว่าครึ่งของเด็กๆในวัย 3-8 ขวบ บอกว่า ช่วงเวลาที่คุณพ่อคุณแม่อ่านนิทานให้ฟังนั้นเป็นเวลาที่ดีที่พวกเขาชอบมากที่สุด

3. นิทานทำให้เด็กสามารถใช้กระบวนการคิดแก้ปัญหาได้ โดยช่วยให้เด็กสามารถคิดและตัดสินใจได้ดี นิทานหลายเรื่องได้สอดแทรกเนื้อหาที่ช่วยให้เด็กต้องคิดแก้ปัญหาต่างๆร่วมด้วย โดยที่ผู้เล่าอาจจะใช้เทคนิคในการกระตุ้นความคิดของเด็ก โดยการถามคำถามปลายเปิดเพื่อให้เด็กได้มีส่วนร่วมและคิดหาคำตอบด้วยตนเอง

4. สร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก เมื่อเด็กได้รับความพึงพอใจจากการฟังนิทาน เด็กก็จะเกิดความชอบและสนใจหาอ่านด้วยตนเอง รวมทั้งการได้เห็นผู้เล่านิทานซึ่งเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็กอ่านนิทาน

5. ปลุกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็ก นิทานช่วยปลุกฝังคุณธรรมให้กับตัวเด็ก โดยส่วนมากจะสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อส่งไปถึงเด็ก ทำให้เด็กสามารถเข้าใจในความดีงามมากขึ้น

6. นิทานช่วยเสริมสร้างจินตนาการที่กว้างไกลไร้ขอบเขตให้กับเด็ก เนื่องจากนิทานส่วนมากจะใช้สัตว์เป็นตัวเดินเรื่อง ทำให้เด็กสามารถเรียนรู้จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

7. นิทานช่วยให้เด็กได้รู้จักการใช้ภาษาที่ถูกต้อง เช่น การออกเสียง การกระดกลิ้น ได้อย่างถูกต้อง อย่างเป็นธรรมชาติ

8. เด็กๆ จะได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์ และสามารถนำความรู้นั้นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

9. นิทานทำให้เด็กรู้สึกสนุกสนาน และผ่อนคลายอารมณ์

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นิทานมีประโยชน์ในหลายแง่มุม ไม่ว่าจะช่วยในพัฒนาการด้านต่างๆของเด็ก เช่น ภาษา สติปัญญา คุณธรรม เป็นต้น นอกจากนี้ นิทานยังมีส่วนช่วยในการสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้เล่าได้อีกด้วย

ประเภทของนิทาน

นิทานมีหลายประเภท ซึ่งมีผู้แบ่งประเภทนิทานไว้หลายท่าน เช่น กรีก ยूनพันธุ (2539) ได้แบ่งนิทานตามรูปแบบของนิทานได้เป็น 8 ประเภท ดังนี้

1. เทพนิยาย หรือเรื่องราวปรัมปรา เป็นเรื่องราวที่เหนือความเป็นจริงของมนุษย์ มักมีเรื่องเกี่ยวกับอภินิหาร เวทมนตร์ หรือฤทธิ์เดช ฉากหรือสถานที่ในเรื่องมักจะเป็นสิ่งที่ถูกจินตนาการขึ้นมา เช่น สรวงสวรรค์ หรือเมืองบาดาล

2. นิทานพื้นบ้าน มักจะถูกเล่าขานต่อกันมาตั้งแต่อดีต มีเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตำนานพื้นบ้าน หรือประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น

3. นิทานคติสอนใจ มีเนื้อหาเชิงเปรียบเทียบกับชีวิตและความเป็นอยู่ในสังคมมนุษย์ สอดแทรกข้อคิดที่ทำให้มนุษย์มีการช่วยเหลือและเมตตาต่อผู้อื่น ทำให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

4. นิทานวีรบุรุษ เป็นนิทานที่อ้างถึงบุคคลที่มีความสามารถกล้าหาญ มักเป็นเรื่องจริงของบุคคลสำคัญ แต่อาจมีการสร้างฉากหรือสถานการณ์ที่ตื่นเต้นและเกินกว่าความเป็นจริง เพื่อให้ผู้ฟังได้รับอรรถรสในการฟังนิทานมากขึ้น

5. นิทานอธิบายเหตุ เป็นนิทานที่อธิบายเรื่องราวของเหตุที่มาของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ทำไมน้ำทะเลจึงเค็ม

6. เทพปกรณัม เป็นนิทานที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ โดยเฉพาะตัวบุคคลที่มีอภินิหารเหนือความเป็นจริง เช่น พระอินทร์ พระพรหม ทศกัณฐ์ เป็นต้น

7. นิทานที่มีสัตว์เป็นตัวเอกและเปรียบเทียบเรื่องราวกับชีวิตมนุษย์ จะมีเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยสอดแทรกจริยธรรม แง่คิด และแนวทางแก้ไข ซึ่งจะใช้สัตว์แทนตัวบุคคล

8. นิทานตลกขบขัน มีเรื่องราวเปรียบเทียบชีวิตความเป็นอยู่ แต่จะแทรกมุขตลกขบขัน เพื่อให้เกิดความรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลินต่อเรื่องราวที่ได้ฟัง

สำหรับการเล่านิทานในแต่ละประเภทนั้น เราสามารถถ่ายทอดให้เด็กได้ในหลายรูปแบบด้วยกัน เช่น

1. การเล่านิทานปากเปล่า
2. การเล่านิทานโดยใช้ภาพประกอบ
3. การเล่านิทานโดยใช้สื่ออื่นๆประกอบ

สรุปได้ว่านิทานนั้นสามารถแบ่งออกเป็นหลายประเภทด้วยกัน ซึ่งการแบ่งประเภทของนิทานนั้นไม่มีลักษณะตายตัว ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลจะให้ความสำคัญอะไรในการจำแนกประเภท นอกจากนี้การเล่านิทานก็ยังสามารถแบ่งออกเป็นหลายรูปแบบเช่นกัน ซึ่งผู้เล่าควรเลือกวิธีการถ่ายทอดนิทานให้เหมาะสมกับประเภทนิทาน

ลักษณะของนิทานที่เหมาะสมกับเด็กก่อนวัยเรียน

เด็กก่อนวัยเรียน เป็นช่วงวัยของการเรียนรู้ที่สำคัญ เช่น การเรียนรู้ภาษา สร้างบุคลิก มีทักษะการสร้างจินตนาการสูง มีการพัฒนาทางสมองมาก จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับลักษณะนิทานที่เหมาะสมกับเด็กก่อนวัยเรียนของ เกริก ยุ้นพันธ์ (2539) พบว่า ลักษณะของนิทานที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยมีดังนี้

1. มีเนื้อเรื่องที่สั้นๆ ง่ายๆ แต่มีความสมบูรณ์ในตัว โดยไม่ต้องลงรายละเอียดปลีกย่อยมากและควรเป็นเรื่องที่ทำให้เด็กเกิดความสุขเมื่อฟังจบ
2. เป็นนิทานที่เกี่ยวกับสัตว์ โดยสัตว์จะทำหน้าที่เป็นตัวละครที่สำคัญแทนคน เพราะสัตว์จะสามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้ดี
3. นิทานที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับสัตว์ หรือนิทานอธิบายถึงปรากฏการณ์บางอย่างว่าเป็นอย่างไรหรือทำไม
4. นิทานควรมีบทสนทนาหลายๆ เพราะเด็กส่วนใหญ่ยังไม่สามารถเข้าใจเรื่องที่เป็นความเรียงได้ดีนัก
5. นิทานควรจะใช้คำพูดที่คล้องจอง และใช้คำซ้ำๆ เพราะเมื่อเด็กฟังคำเหล่านี้มากๆ เด็กก็จะเกิดการเรียนรู้และจดจำได้ดีกว่าคำที่ไม่คล้องจองและเข้าใจยาก
6. เป็นเรื่องที่เด็กมีความสนใจ เช่น เรื่องที่เกิดขึ้นใกล้ตัวหรือเกิดขึ้นภายในครอบครัวและชีวิตประจำวัน
7. ควรเป็นเรื่องที่ชี้แนะให้เด็กได้รู้จักการปฏิบัติตนที่เหมาะสมในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เด็กได้มีการปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆของสังคม
8. ในนิทานควรมีตัวละครที่เด็กสามารถสมมติเป็นตัวเองได้ และชื่อตัวละครควรเป็นชื่อสั้นๆ ง่ายๆ เพื่อให้เด็กสามารถจดจำได้

9. นิทานไม่ควรจะสั่งสอนมากเกินไปเพราะจะทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายและไม่อยากฟังและทำตามคำสอน

10. ไม่ควรมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับการประทุพติผิดในด้านคุณธรรมและศีลธรรม

สรุปได้ว่านิทานที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยหรือเด็กก่อนวัยเรียน ควรจะมีลักษณะเข้าใจง่าย มีเนื้อเรื่องสั้นกระชับ นอกจากนี้ยังควรใช้ตัวละครเป็นสัตว์ เพราะสามารถดึงดูดความสนใจจากเด็กได้ดี นิทานควรมีเนื้อหาที่สร้างสรรค์ และชี้้นำให้เด็กประพฤติตนได้อย่างเหมาะสม แต่ไม่ควรสั่งสอนมากเกินไปเพราะเด็กอาจจะเกิดความเบื่อหน่ายได้

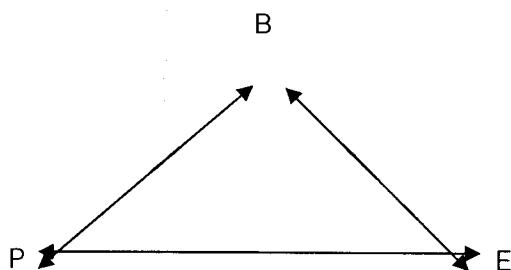
เทคนิคการเล่านิทาน

ผู้เล่านิทานมีอิทธิพลต่อเด็กมาก เพราะผู้เล่านิทานคือผู้นำของเด็กๆ ให้เขาได้เกิดความรู้สึกและเกิดอารมณ์ร่วมกับเรื่องราวที่ได้ยินได้เห็น ดังนั้นผู้เล่าจึงจำเป็นอย่างมากที่จะตระหนักและคัดสรรนิทาน ในการที่ผู้เล่าจะเล่านิทานให้เด็กฟังนั้น ก็ควรจะสร้างบรรยากาศให้เป็นธรรมชาติมากที่สุด ถ้าอยู่ในโรงเรียนอนุบาล ครูควรชวนเด็กให้นั่งลงบนพื้นห้อง โดยอาจจะให้เด็กนั่งหรือนอนรอบๆ ตัวครู หรืออาจนั่งเหยียดเท้า นอนพิงพาด หรือนอนหนุนตักครูก็ได้แล้วแต่ความพอใจและธรรมชาติของเขา ครูควรมีสีหน้าสดชื่น ท่าทางกระตือรือร้น เล่านิทานอย่างเต็มใจ ถ้าเป็นที่บ้านพ่อแม่จะเล่านิทานให้ลูกฟังได้ดีที่สุดก็คือในช่วงก่อนเข้านอน การเล่านิทานจะสร้างความสัมพันธ์ความใกล้ชิดที่พ่อแม่มีต่อลูกและจะพัฒนาด้านอารมณ์ของเด็กได้เป็นอย่างดี ซึ่งเวลาเล่านิทานพ่อแม่อาจจะเล่าบนที่นอน หรือเล่าในขณะที่นั่งเล่นกัน ลูกอาจจะนอนบนตักแม่หรือเคล้าเคลียอยู่ข้างๆ พ่อแม่ด้วยท่าทางที่ร่าเริงสบายใจ เด็กจะเกิดความอบอุ่น และจะรู้จักปรับตัวเองในด้านการสร้างสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ พ่อแม่ ครู และเพื่อนต่อไปในอนาคต

ทฤษฎีที่เชื่อมโยงนิทานเข้าสู่การเสริมสร้างพฤติกรรมและการชะลอการได้รับความพึงพอใจ

การทำหน้าที่ของนิทานในการเสริมสร้างพฤติกรรมและการชะลอการได้รับความพึงพอใจ อาจพิจารณาโดยอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ของ Bandura (1989 อ้างถึงใน สมโภชน์ เขี่ยมสุภาชิต, 2550) ดังนี้

ตามแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีปัญญาทางสังคมของ Bandura เชื่อว่า มนุษย์สามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้โดยการสังเกตตัวแบบที่มีความเด่นชัดรอบๆ ตัวเขา เช่น พ่อแม่พี่น้อง ดารา หรือแม้แต่ตัวละครในหนังสือ รวมทั้งเก็บจำไว้ในใจ ซึ่งเป็นกระบวนการที่เรียกว่า การเรียนรู้โดยการสังเกต นอกจากนี้ Bandura ยังมีความคิดที่ว่า พฤติกรรมของมนุษย์นั้นเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงเนื่องจาก 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมและปัจจัยส่วนบุคคล และการร่วมของปัจจัยส่วนบุคคลนั้นจะต้องมีการร่วมกันในลักษณะการกำหนดซึ่งกันและกัน กับปัจจัยทางพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม สามารถแสดงได้จากภาพดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัย 3 ปัจจัย ซึ่งกำหนดซึ่งกันและกันระหว่างพฤติกรรม (B) บุคคล ซึ่งได้แก่ ปัญญา ชีวภาพ และสิ่งภายในอื่น ๆ (P) และสภาพแวดล้อม (E)

จากภาพแสดงให้เห็นว่า บุคคล พฤติกรรม และสภาพแวดล้อม ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับพฤติกรรม คือสิ่งที่มนุษย์คิด เชื่อ และรู้สึก ซึ่งเป็นสิ่งที่กำหนดว่าบุคคลจะแสดงพฤติกรรมอย่างไร ในขณะที่เดียวกัน พฤติกรรมของมนุษย์ก็เป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดลักษณะการคิดและการตอบสนองทางอารมณ์เช่นกัน ในส่วนของความคาดหวัง ความเชื่อ อารมณ์ และความสามารถทางปัญญาของมนุษย์จะพัฒนาและเปลี่ยนแปลง ผ่านการสังเกตตัวแบบ การสอน และการชักจูงทางสังคม รวมทั้งลักษณะที่ปรากฏของมนุษย์จะมีผลต่อสภาพแวดล้อม คือเมื่อพฤติกรรมเปลี่ยนไป ก็จะส่งผลให้สภาพแวดล้อมเปลี่ยน เช่นเดียวกับการที่สภาพแวดล้อมเปลี่ยนก็จะทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนไปด้วย เนื่องจากทุกสิ่งมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน

Bandura เชื่อว่า การเรียนรู้ส่วนใหญ่ของมนุษย์เกิดจากการสังเกตจากตัวแบบ (Model) ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภทหลัก คือ

1. การมีตัวแบบทางพฤติกรรม (Behavior Modeling) การมีตัวแบบแสดงพฤติกรรมให้บุคคลเห็น ซึ่งมักจะเกิดขึ้นโดยที่ตัวแบบไม่ได้ตั้งใจจะแสดงให้ผู้สังเกตเห็นเป็นแบบอย่าง
2. การมีตัวแบบทางวาจา (Verbal Modeling) การที่บุคคลเรียนรู้จากการที่ตัวแบบพูด บอกหรือเขียนว่าจะทำอะไรได้อย่างไร
3. การมีตัวแบบสัญลักษณ์ (Symbolic Modeling) การที่บุคคลเรียนรู้ผ่านตัวแบบทางสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือ คอมพิวเตอร์ และสื่อภาพอื่นๆ
4. การมีตัวแบบสัมผัส (Kinesthetic Modeling) มักจะใช้กับการสอนให้คนหุนหวกฝึกพูด ผู้เรียนจะพยายามเลียนแบบเสียงของครู โดยการสัมผัสริมฝีปากของครูผู้เป็นตัวแบบ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ตัวแบบมีหลายลักษณะ ซึ่งตัวแบบแต่ละตัวแบบมีอิทธิพลต่อเด็กไม่เหมือนกัน บางตัวแบบมีอิทธิพลมากกว่า บางตัวแบบมีอิทธิพลน้อย ซึ่งสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2526) ได้กล่าวถึงหลักในการใช้ตัวแบบให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่

1. เลือกตัวแบบที่มีความสำคัญหรือมีลักษณะใกล้เคียงกับผู้สังเกตเพื่อให้เกิดความน่าสนใจ
2. เมื่อตัวแบบแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาจะต้องมีการเสริมแรงต่อพฤติกรรมนั้นทันทีเพราะจะทำให้เด็กนั้นอยากลอกเลียนแบบมากยิ่งขึ้น
3. ให้แรงเสริมทันทีที่ผู้สังเกตเลียนแบบพฤติกรรมจากตัวแบบ
4. ใช้ตัวแบบหลายๆคน
5. แสดงให้เห็นความสำคัญระหว่างผลกรรมและพฤติกรรมตัวแบบแสดงอย่างเด่นชัด
6. สร้างสิ่งแวดล้อมให้เป็นที่ดึงดูดความสนใจของผู้สังเกต
7. ให้ตัวแบบบอกถึงความก้าวหน้าของตนเอง พร้อมทั้งให้แรงเสริม
8. ให้ตัวแบบแสดงให้ดูบ่อยๆ
9. ให้ผู้สังเกตได้มีโอกาสแสดงตัวแบบบ่อยๆ
10. ค่อยๆฝึกผู้สังเกตให้แสดงพฤติกรรมไปที่ละขั้นตอน
11. ให้ข้อมูลย้อนกลับถึงความสำเร็จที่ผู้สังเกตกระทำ
12. จัดเตรียมตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพ
13. พยายามใช้ตัวเสริมแรงที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อม
14. พฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงนั้นจะต้องเห็นอย่างเด่นชัด

สรุปได้ว่า การใช้ตัวแบบที่มีประสิทธิภาพควรจะเลือกตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อเด็กมาก เพราะจะทำให้เด็กอยากลอกเลียนแบบ และควรให้เด็กได้มีโอกาสเห็นตัวแบบบ่อยๆ เพื่อที่เด็กจะได้มีการเก็บจำข้อมูลได้ดี

ในการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบ Bandura (1989 อ้างถึงใน สมโภชน์เยี่ยมสุภาษิต, 2550) อธิบายว่า มีกระบวนการอยู่ 4 กระบวนการด้วยกันคือ

1. กระบวนการตั้งใจ (Attentional process) บุคคลเรียนรู้อย่างมากจากการสังเกตได้มาก หากบุคคลมีความตั้งใจหรือสนใจต่อพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออก องค์ประกอบที่มีผลต่อกระบวนการสังเกตแบ่งเป็น 2 องค์ประกอบ คือองค์ประกอบของตัวแบบ เช่น ตัวแบบที่มีความเด่นชัด แสดงพฤติกรรมที่ไม่ซับซ้อนจนเกินไป สร้างความพึงพอใจให้กับผู้สังเกต สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้สังเกตเกิดความตั้งใจใส่ใจได้มาก ส่วนองค์ประกอบอีกด้านหนึ่ง เป็นองค์ประกอบของตัวผู้สังเกตเอง เช่น ความสามารถในการรับรู้ รับสัมผัส ความสามารถทางปัญญา ระดับของความตื่นตัว และความชอบที่เคยได้เรียนรู้มาก่อนแล้ว

2. กระบวนการเก็บจำ (Retention process) บุคคลจะได้รับอิทธิพลจากตัวแบบถ้าเขาสามารถเก็บจำรายละเอียดของตัวแบบได้ โดยในกระบวนการนี้ บุคคลจะต้องแปลงข้อมูลจากตัวแบบเป็นข้อมูลเชิงสัญลักษณ์ และจัดโครงสร้างเพื่อให้จำง่ายขึ้น มีการชักซ้อมข้อมูลของตัวแบบทั้งในทางความคิดและชักซ้อมออกมาทางการกระทำ

3. กระบวนการกระทำ (Motor reproduction process) เป็นกระบวนการที่บุคคลแปลงข้อมูลที่เก็บจำไว้ได้ออกมาเป็นการกระทำ ซึ่งการจะทำออกมาได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับสิ่งที่จำได้จากการสังเกตตัวแบบ การได้ข้อมูลป้อนกลับจากการกระทำของตนเอง ความสามารถทางร่างกาย ทักษะในพฤติกรรมย่อยต่างๆ

4. กระบวนการจูงใจ (Motivation process) การที่บุคคลที่เรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบจะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการจูงใจ ซึ่งสิ่งจูงใจนั้นอาจมาจากการได้รับสิ่งตอบแทน การได้รับการยอมรับจากสังคม หรือการมองเห็นบุคคลอื่นๆ ได้รับรางวัลจากการแสดงพฤติกรรม เป็นต้น

สรุปได้ว่า การที่บุคคลจะเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบและแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมได้ จะต้องประกอบด้วยกระบวนการทั้ง 4 กระบวนการที่ได้กล่าวมา ซึ่งในแต่ละกระบวนการก็มีปัจจัยที่ส่งอิทธิพลอยู่หลายปัจจัย อาจจำแนกเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้สังเกตเองและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแบบหรือปัจจัยภายนอก

การเล่านิทานที่มีตัวละครในนิทานเป็นตัวแบบ จะทำให้เด็กเลียนแบบได้ดี ดังที่ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524) กล่าวว่า เทคนิคการใช้ตัวแบบจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทางสังคมได้มากที่สุด และเป็นวิธีที่เด็กจะทำพฤติกรรมตามโดยที่ไม่รู้สึกว่าคุณซักจูง ตัวแบบที่นำมาปรับพฤติกรรมมีหลายชนิด ได้แก่ ตัวแบบบุคคลจริง และตัวแบบสัญลักษณ์ ซึ่งนิทานหรือละคร ก็ถือเป็นตัวแบบสัญลักษณ์ประเภทหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อเด็กวัยก่อนเข้าเรียน เนื่องจากนิทานจะช่วยขยายโลกทัศน์ของเด็กให้กว้างขวางขึ้น และนิทานยังเป็นตัวกระตุ้นและการตอบสนองในด้านจินตนาการและความอยากรู้อยากเห็นของเด็กในวัยนี้ด้วย

งานวิจัยเกี่ยวกับการใช้นิทานเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรม

พนิตดา แสงวณิช (2546) ได้ศึกษาผลของการเล่านิทานประกอบหุ่นมือเพื่อสอนเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียนให้ปฏิเสธการชักชวนของบุคคลแปลกหน้า โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาล 2 จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานทดลองเป็นนิทานประกอบหุ่นมือจำนวน 10 เรื่อง ซึ่งมีเนื้อหาที่เน้นถึงพฤติกรรมการปฏิเสธและการตอบตกลงการชักชวนของบุคคลแปลกหน้า และผลกรรมที่ได้รับจากพฤติกรรมที่แสดงออกของตัวแบบ ผลพบว่าเด็กในกลุ่มทดลองที่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือมีพฤติกรรมตอบปฏิเสธการชักชวนของคนแปลกหน้าสูงกว่าเด็กในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

สิริลักษณ์ รัตนสุวัจน์ (2549) ได้ศึกษาผลของการใช้ตัวแบบในนิทานประกอบภาพและนิทานประกอบหุ่นมือต่อการลดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชั้นอนุบาล อายุ 3-6 ปี ซึ่งมีช่วงเวลาเกิดพฤติกรรม ก้าวร้าวสูงกว่าร้อยละ 60 ของช่วงเวลาการสังเกต จำนวน 15 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน กลุ่มแรกดูตัวแบบในนิทานประกอบภาพ กลุ่มที่สองดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือ และกลุ่มที่สามเป็นกลุ่มควบคุม เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเป็นนิทานที่ตัวแบบแสดง

พฤติกรรมก้าวร้าวแล้วได้รับผลต่อ เนื่องของพฤติกรรมในทางลบ จำนวน 5 เรื่อง โดยนำเสนอต่างกันเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ นิทานประกอบภาพ และนิทานประกอบหุ่นมือ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้ดูนิทานประกอบภาพและนิทานประกอบหุ่นมือ มีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มตัวอย่างที่ได้ดูนิทานประกอบหุ่นมือจะมีการคงอยู่ของพฤติกรรมไม่ก้าวร้าวมากกว่ากลุ่มที่ได้ดูนิทานประกอบภาพและกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาผลของการชมนิทานจากวิดีโอทัศนต่อความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจของเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียนของพัทธนันท์ รักขอบสันติ (2550) พบว่าเด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาล 2 ที่มีอายุเฉลี่ย 4 ปี 5 เดือน ซึ่งอยู่ในกลุ่มทดลองที่ได้รับชมวิดีโอทัศนที่สอนเกี่ยวกับประโยชน์ของการชะลอการได้รับความพึงพอใจจะเลือกรับรางวัลแบบชะลอการได้รับความพึงพอใจมากกว่าเด็กในกลุ่มควบคุมที่ได้รับชมวิดีโอทัศนที่สอนเกี่ยวกับเรื่องอื่นๆอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แต่อย่างไรก็ดี มีงานวิจัยชิ้นหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า การฟังนิทานไม่สามารถเสริมสร้างพฤติกรรมทางบวกได้เสมอไป ดังการศึกษาของ Lee, Lan, Wang, และ Chiu (2008) ซึ่งศึกษากับเด็กอนุบาลจำนวน 100 คน (อายุเฉลี่ย 6 ปี) ผลจากการวิจัยพบว่า เด็กอนุบาลที่อยู่ในกลุ่มทดลองที่ได้ฟังนิทานซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวละครที่อดทนจะได้รับรางวัลเป็น 2 เท่าของตัวละครที่หุนหันพลันแล่นไม่รู้จักการรอคอย กับเด็กที่อยู่ในกลุ่มควบคุมมีระยะเวลาในการทำงาน (เพื่อรอคอย) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่เด็กในกลุ่มทดลองเงื่อนไขติตรา(labeling)จากผู้ใหญ่ว่าเป็นเด็กที่อดทนมีระยะเวลาในการทำงานมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากงานวิจัยต่างๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลของการเล่านิทาน แสดงให้เห็นว่า นิทานใช้เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างพฤติกรรมที่เหมาะสมได้ อาทิเช่น การรู้จักปฏิเสธการชักชวนของคนแปลกหน้า การแสดงอย่างไม่ก้าวร้าว รวมทั้งการรู้จักชะลอการได้รับความพึงพอใจ แต่ในบางการวิจัยที่ใช้รูปแบบการศึกษาที่แตกต่างไป อาจพบว่าการเล่านิทานไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการสร้างเสริมพฤติกรรมได้ ซึ่งเป็นข้อสังเกตให้ผู้วิจัยต้องพิจารณาถึงลักษณะเนื้อหาของนิทาน การวางตัวแบบในนิทาน และรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจระหว่างกลุ่มทดลองที่เด็กได้ฟังนิทานที่มีเนื้อหาสอดแทรกกลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจ กับกลุ่มควบคุมที่เด็กได้ฟังนิทานที่เนื้อหาไม่เกี่ยวข้องกับการชะลอการได้รับความพึงพอใจ

สมมติฐานการวิจัย

1. กลุ่มทดลองที่ได้ฟังนิทานที่มีเนื้อหาสอดแทรกกลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจจะมีความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจมากกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้ฟังนิทานที่มีเนื้อหาไม่เกี่ยวข้องกับการชะลอการได้รับความพึงพอใจ เมื่อทดสอบหลังช่วงเล่นนิทาน
2. กลุ่มทดลองที่ได้ฟังนิทานที่มีเนื้อหาสอดแทรกกลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจจะมีความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจมากกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้ฟังนิทานที่มีเนื้อหาไม่เกี่ยวข้องกับการชะลอการได้รับความพึงพอใจ เมื่อทดสอบในระยะติดตามผล

คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

1. ความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจ (Ability to delay gratification) หมายถึง ระยะเวลาที่เด็กรอคอยได้ในสถานการณ์การทดลอง เพื่อรับรางวัลตามเงื่อนไขที่ผู้ทดลองตกลงไว้กับเด็ก ระยะเวลาดังกล่าวเริ่มนับทันทีเมื่อผู้ทดลองออกจากประตูห้อง และสิ้นสุดเมื่อเด็กกดกริ่งประจำโต๊ะเรียกให้ผู้ทดลองกลับมา หรือผู้ทดลองกลับมาด้วยตนเองเมื่อครบ 15 นาที
2. นิทานที่มีเนื้อหาสอดแทรกกลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจ หมายถึง นิทานที่มีภาพประกอบเนื้อหาซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง จำนวน 3 เรื่อง โดยเนื้อเรื่องของนิทานจะสอดแทรกกลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจ 2 ประเภท คือกลวิธีเบี่ยงเบนความสนใจ (Distraction) และกลวิธีใช้ปัญญาใคร่ครวญ (Abstraction or Ideation) โดยนิทานเล่มที่ 1 สอดแทรกกลวิธีเบี่ยงเบนความสนใจด้วยการร้องเพลง นิทานเล่มที่ 2 สอดแทรกกลวิธีการใช้ปัญญาใคร่ครวญด้วยการพิจารณาลักษณะที่ไม่กระตุ้นความอยากของสิ่งที่รอคอย และนิทานเล่มที่ 3 การดำเนินเนื้อหาเป็นแบบยืดหยุ่นโดยให้เด็กเสนอกลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจด้วยตนเอง
3. นิทานที่มีเนื้อหาไม่เกี่ยวข้องกับการชะลอการได้รับความพึงพอใจ หมายถึง นิทานตามท้องตลาดที่มีใจความและรายละเอียดปลีกย่อยของเรื่องไม่เกี่ยวกับการรอคอย หรือการตัดสินใจเลือกสิ่งที่ต้องการมากกว่า และอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาแล้วว่าเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นนิทานสำหรับกลุ่มควบคุม จำนวน 3 เรื่อง
4. รางวัลที่ต้องรอคอย (Delayed reward) หมายถึง รางวัลที่เด็กบอกกับผู้ทดลองว่า ชอบมากกว่า จากรางวัล 2 ตัวเลือกที่ผู้ทดลองได้เสนอให้กับเด็ก ซึ่งเด็กจะได้รับเมื่อรอคอยจนกว่าผู้ทดลองจะกลับมายังห้องทดลอง เมื่อครบกำหนดเวลา 15 นาที (แต่ในการทดลอง ผู้ทดลองอาจจะบอกกับเด็กเพียงว่า จะได้รับรางวัลที่ชอบมากกว่า เมื่อผู้ทดลองกลับมายังห้องด้วยตนเอง)
5. รางวัลแบบทันที (Immediate reward) หมายถึง รางวัลอีกตัวเลือกหนึ่งที่เด็กไม่ได้เลือก (หรือไม่ได้บอกว่าชอบมากกว่า) ซึ่งจะได้รับเมื่อเด็กกดกริ่งประจำโต๊ะเรียกให้ผู้ทดลองกลับมา

ขอบเขตการวิจัย

1. การศึกษานี้ เป็นการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจของเด็กก่อนวัยเรียนที่ได้ฟังนิทานที่มีเนื้อหาสอดคล้องแทรกกลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจกับเด็กก่อนวัยเรียนที่ได้ฟังนิทานที่มีเนื้อหาไม่เกี่ยวข้องกับการชะลอการได้รับความพึงพอใจ

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นเด็กก่อนวัยเรียน อายุ 3-4 ปี (อายุเฉลี่ย 3 ปี 3 เดือน) จากหน่วยพัฒนาเด็กเล็ก สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ จำนวน 24 คน แบ่งเป็นเพศชาย 16 คน และเพศหญิง 8 คน โดยกำหนดให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีตัวอย่างกลุ่มละ 12 คน ซึ่งใช้การสุ่มตัวอย่างให้มีเพศชายและเพศหญิงในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน

3. แบบแผนการศึกษา (paradigm) ในการทดลองนี้จะเป็นแบบสถานการณ์รอคอย (working situation) โดยเจาะจงใช้เงื่อนไขสภาพแวดล้อมแบบมีรางวัลทั้งที่ต้องรอคอยและที่เลือกรับได้ทันทีวางไว้ให้เด็กเห็น (both rewards are available for attention) เท่านั้น (สามารถอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้จาก Mischel & Ebbesen, 1970)

4. ตัวแปรในการวิจัย

4.1 ตัวแปรต้น คือ เงื่อนไขการฟังนิทานที่มีเนื้อหาสอดคล้องแทรกกลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจและเงื่อนไขการฟังนิทานที่เนื้อหาไม่เกี่ยวข้องกับการชะลอการได้รับความพึงพอใจ

4.2 ตัวแปรตาม คือ ระยะเวลาที่เด็กรอคอยได้ในสถานการณ์การทดลอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงอิทธิพลของการฟังนิทานที่มีเนื้อหาสอดคล้องแทรกกลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจต่อความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจในเด็กก่อนวัยเรียน อายุ 3-4 ปี

2. นิทานที่ผ่านการทดลองจากงานวิจัยชิ้นนี้ จะสามารถนำไปใช้เป็นสื่อให้ครู ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเด็ก ใช้ในการพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจ

3. เป็นแนวทางในการศึกษาผลของนิทานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถหรือทักษะชีวิตในด้านต่างๆ แก่เด็ก

บทที่ 2 วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาชิ้นนี้ เป็นงานวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการระลोकการได้รับความพึงพอใจระหว่างกลุ่มทดลองซึ่งได้ฟังนิทานที่มีเนื้อหาสอดแทรกกลวิธีในการระลोकการได้รับความพึงพอใจกับกลุ่มควบคุมซึ่งฟังนิทานที่มีเนื้อหาไม่เกี่ยวข้องกับการระลोकการได้รับความพึงพอใจ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเด็กก่อนวัยเรียนจำนวน 24 คน อายุตั้งแต่ 2 ปี 6 เดือน ไปจนถึง 4 ปี 3 เดือน (อายุเฉลี่ย 3 ปี 3 เดือน) แบ่งเป็นเพศชาย 16 คน และเพศหญิง 8 คน จากหน่วยพัฒนาเด็กเล็ก สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือสำหรับบันทึกข้อมูล

1. แบบบันทึกการสังเกตรางวัลที่เด็กชอบ
2. แบบบันทึกการเลือกรางวัล ระยะเวลาที่รอคอย และพฤติกรรมของเด็กในสถานการณ์ทดลอง
3. นาฬิกาจับเวลา
4. กล้องวิดีโอ Sony Handicam

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. นิทานที่ใช้ในการทดลอง
 - a. นิทานสำหรับกลุ่มทดลอง 3 เรื่อง คือ เท็ดดี้ หมีรอได้, เค้กของคุณแม่ และของขวัญของบ๊อบบี้ สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย แต่ละเรื่องจะประยุกต์ข้อค้นพบเกี่ยวกับกลวิธีในการระลोकการได้รับความพึงพอใจของเด็กจากงานวิจัยต่างๆ ข้อมูลคร่าวๆ เกี่ยวกับนิทานแต่ละเรื่องมีดังนี้
 - i. นิทานเรื่อง เท็ดดี้ หมีรอได้ ความยาว 22 หน้า ซึ่งเป็นกลวิธีในการระลोकการได้รับความพึงพอใจแบบเบี่ยงเบนความสนใจ (Distraction)
 - ii. นิทานเรื่อง เค้กของคุณแม่ ความยาว 24 หน้า ซึ่งเป็นกลวิธีในการระลोकการได้รับความพึงพอใจแบบใช้ปัญญาใคร่ครวญ (Abstraction or Ideation)

- iii. นิทานเรื่อง ของขวัญของบี๊อบบี้ ความยาว 12 หน้า ซึ่งเป็นการให้ได้เด็กได้
เสนอกลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจแบบที่ตนคิดได้หรือชื่นชอบ
- b. นิทานสำหรับกลุ่มควบคุม 3 เรื่อง คือ จระเข้ร้อยซี่แย้, ทำอย่างไรดีล่ะแพนด้า และ
อะไรหนอ...รออยู่ปลายเส้นเชือก เป็นนิทานที่หาได้ซื้อตามร้านหนังสือทั่วไป โดย
ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเนื้อหาของนิทานแล้วไม่มีความเกี่ยวข้องกับการรอคอยสิ่งที่
ต้องการ หรือการเลือกรับรางวัลที่ต้องรอคอย ข้อมูลคร่าวๆ ของนิทานแต่ละเรื่องมีดังนี้
 - i. นิทานเรื่อง จระเข้ร้อยซี่แย้ ความยาว 23 หน้า ผู้แต่งเนื้อเรื่องคือ ปิติพร วทาทิ
ยาภรณ์ นิทานเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับวิธีการแสดงออกที่เหมาะสมกว่าการร้องไห้
 - ii. นิทานเรื่อง ทำอย่างไรดีล่ะแพนด้า ความยาว 15 หน้า ผู้แต่งเนื้อเรื่องคือ ปิติพร
วทาทิยาภรณ์ นิทานเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการแก้ปัญหาต่างๆ เช่น และ
สอดแทรกการสอนภาษาอังกฤษ
 - iii. นิทานเรื่อง อะไรหนอ...รออยู่ปลายเส้นเชือก ความยาว 23 หน้า ผู้แต่งเนื้อเรื่อง
คือ เกวลิน กายทอง นิทานเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการสอนให้รู้จักการแบ่งปัน
2. รางวัลสำหรับให้เด็กเลือก (ขนมเยลลี่ ขนมคุกกี้ ขนมสอดไส้ช็อคโกแลต)
3. กิ่งประจำโต๊ะ (Desk bell)
4. โต๊ะเก้าอี้ขนาดสำหรับเด็กเล็ก
5. ของเล่นเด็กและกล่องเก็บของเล่น

ขั้นตอนและวิธีการทดลอง

ขั้นเตรียมการ

ในขั้นเตรียมการจะเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการติดต่อขออนุมัติจากหน่วยงานที่ผู้วิจัยจะเข้าไปทำ
การวิจัย ซึ่งแจ้งรายละเอียดต่างๆ ต่อผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความเห็นชอบ ตลอดจนการ
เตรียมการเพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะเริ่มเข้าสู่ขั้นการทดลองต่อไป สิ่งที่จะต้องทำมีดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อกับสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์เพื่อขอความอนุเคราะห์เข้า
ทำการศึกษาวิจัยกับเด็กในหน่วยพัฒนาเด็กเล็ก โดยได้แจ้งหนังสือราชการ ลงเลขที่ ศธ.0512.7/1910 พร้อม
กับโครงร่างงานวิจัยเพื่อรับการพิจารณาอนุมัติ
2. ผู้วิจัยทำกิจกรรมและอยู่ร่วมกับเด็กๆ ที่มาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อสร้าง
ความคุ้นเคยเป็นระยะเวลาประมาณ 2 สัปดาห์
3. ในระหว่างที่ทำกิจกรรมกับเด็กนั้น ผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการเข้าร่วม
การทดลองของเด็ก เพื่อเสนอต่อผู้ปกครองของเด็กให้ลงนามเห็นชอบ (Inform consent)

4. ในสัปดาห์ที่ 2 ของการทำกิจกรรม ผู้วิจัยจะสำรวจความชอบของเด็กที่มีต่อรางวัลแบบต่างๆ โดยจะนำเสนอรางวัลวันละ 1-2 อย่าง ต่างกันไปในแต่ละวัน จนครบ 3 วัน ในวันที่ 4 จะนำรางวัลที่เสนอไปแล้วทั้งหมดมาวาง แล้วให้เด็กแต่ละคนมาหยิบเลือกเอง ผู้วิจัยทำการบันทึกรางวัลที่เด็กเลือก ในวันที่ 5 ผู้วิจัยนำของรางวัลที่เสนอไปทั้งหมดมาวาง แล้วเรียกเด็กแต่ละคนมาถามว่า หนูชอบรางวัลอันไหนมากที่สุด ผู้วิจัยจะทำการบันทึกคำตอบของเด็ก และเปรียบเทียบกับผลการสังเกตในวันที่ 4 หากสอดคล้องกัน ก็จะทำให้มั่นใจได้ว่าเด็กชอบรางวัลชนิดนั้นจริงๆ เมื่อบันทึกผลการสำรวจความชอบของเด็กครบทุกคน ผู้วิจัยจะพิจารณาลักษณะของการใช้รางวัลในการทดลองว่าควรจะเป็นเช่นไร

5. ผู้วิจัยสุ่มเด็กๆ เข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยออกแบบให้จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง มีเพศ และค่านวณจักกลุ่มจนได้อายุเฉลี่ยพอๆ กัน

6. ผู้วิจัยจัดห้องทดลองให้มีอุปกรณ์ที่จำเป็นครบครันและวางอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมตามแบบแผนการทดลอง (ลักษณะการจัดดูได้จากภาพที่ 2 ด้านล่าง)

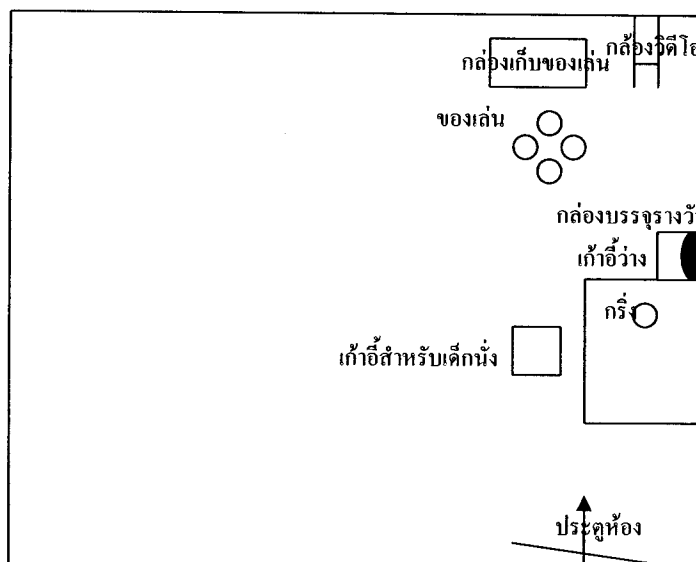
ขั้นทดลอง

การดำเนินการในขั้นทดลองนี้ ผู้วิจัยจะขอแยกอธิบายเป็น 2 ประเด็น คือรายละเอียดขั้นตอนของแบบแผนในการจัดสถานการณ์เพื่อเก็บข้อมูลความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจของเด็ก (Delay gratification paradigm) และรายละเอียดของการจัดกระทำกับกลุ่มตัวอย่างในแต่ละช่วงย่อยๆ ของขั้นทดลอง รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

แบบแผนในการจัดสถานการณ์เพื่อเก็บข้อมูล

เมื่อสำรวจรางวัลที่เด็กแต่ละคนชอบมากกว่าและรางวัลที่เด็กชอบน้อยกว่าเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ในขั้นของการทดลองนี้เราจะยึดวิธีการทดลองตามต้นแบบการศึกษาของ Mischel และ Ebbesen (1970) ซึ่งเป็นแบบสถานการณ์ที่ต้องรอคอย (Waiting situation) เพื่อทดสอบความสามารถสูงสุดของเด็กในการชะลอการได้รับความพึงพอใจและประสิทธิผลของนิทาน ผู้วิจัยเลือกเงื่อนไขสภาพแวดล้อมแบบมีรางวัลทั้งที่ต้องรอคอยและที่เลือกรับได้ทันทีวางไว้ให้เด็กเห็น (both rewards are available for attention) ซึ่งจากงานวิจัยพบผลการศึกษายืนยันว่า สามารถสร้างความคับข้องใจในการรอคอยกับเด็กได้มากที่สุดสะท้อนจากการที่เด็กส่วนใหญ่จะรอคอยเป็นเวลานานที่สุดในเงื่อนไขนี้หากเปรียบเทียบกับเงื่อนไขอื่นๆ (ดู Mischel and Ebbesen, 1970) และเวลาที่เด็กรอได้ในสถานการณ์แบบนี้จะสามารถทำนายพัฒนาการของเด็กในอนาคตได้ดีที่สุด (ดู Shoda, Mischel, and Peake, 1990) ซึ่งแบบแผนในการจัดสถานการณ์มีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้วิจัยพาเด็กเข้าห้องทดลองครั้งละ 1 คน เมื่อเข้าห้องแล้ว ก็พาไปนั่งที่เก้าอี้ที่จัดไว้ให้ ซึ่งเก้าอี้จะหันหน้าเข้าหาโต๊ะ และข้างซ้ายของโต๊ะมีเก้าอี้วางตั้งอยู่ เหนือเก้าอี้วางตั้งนั้น ผู้วิจัยได้เตรียมกล่องบรรจุรางวัล อยู่ภายในวางเอาไว้ (เด็กจะยังไม่เห็นของรางวัลในขั้นนี้) บนพื้นห้องใกล้ๆ กับเก้าอี้วางตั้ง ผู้วิจัยได้เตรียมของเล่นเด็กวางเอาไว้ก่อนที่เด็กจะเข้ามายังห้องทดลอง ลักษณะการจัดห้องและอุปกรณ์ที่ใช้ดูได้จากภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ลักษณะการจัดห้องทดลองและอุปกรณ์ที่ใช้ในสถานการณ์ทดลอง

2. ผู้วิจัยชี้ชวนเด็กให้มองไปที่ของเล่นซึ่งวางอยู่บนพื้น จากนั้นหยิบมาสาธิตการเล่นให้เด็กดูใกล้ๆ ด้วยท่าที่ร่าเริงเป็นมิตร แล้วพูดบอกกับเด็กว่า “เดี๋ยวเราจะเล่นของเล่นพวกนี้กันที่หลังนะ ตอนนี้ครูจะเก็บมันไว้ในกล่องก่อน” เมื่อผู้วิจัยเก็บของเล่นลงในกล่องเรียบร้อย ก็นำไปวางเก็บไว้ในมุมห้องให้ห่างจากสายตาเด็ก (การนำเสนองานของเล่นและตกลงกับเด็กว่าจะได้เล่นกันที่หลังนี้ มีเพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกผ่อนคลายกับสถานการณ์ และทำให้เด็กเกิดความคิดว่า ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น ในที่สุดแล้วเขาจะได้เล่นของเล่นเหล่านั้น)

3. ผู้วิจัยอธิบายให้เด็กเข้าใจถึงการใช้กริ่งเพื่อตามผู้วิจัยกลับเข้ามาในห้อง

3.1) บอกกับเด็กว่า “น้อง...รู้ไหม บางทีครูต้องออกไปข้างนอกห้องสักพักนึง เมื่อครูออกไปหนูสามารถเรียกครูกลับมาหาหนูได้ หนูเห็นกริ่งกลมๆ นุ่นไหม (ผู้วิจัยชี้ไปที่กริ่งซึ่งอยู่บนโต๊ะ) กริ่งนั้นมีไว้กดเพื่อเรียกให้ครูกลับมา ดูนะ ครูจะกดให้ดู (ผู้วิจัยสาธิตวิธีการกดกริ่ง โดยกด 1 ครั้ง) ไหนบอกครูสิว่าหนูจะตามครูกลับมาได้อย่างไร (ถ้าเด็กตอบว่ากดกริ่งหรือทำท่ากดกริ่ง ถือว่าเด็กเข้าใจและพูดต่อไป แต่ถ้าเด็กตอบผิดหรือไม่มีท่าทีอะไร ให้พูดทวนซ้ำใหม่ ตั้งแต่ “หนูเห็นกริ่งกลมๆ นุ่นไหม...” จนกว่าเด็กจะเข้าใจหรือแสดงให้ดูได้) จากนั้นให้บอกกับเด็กว่า “เฮลละ เดี๋ยวครูจะเดินออกไปนอกห้อง พอครูปิดประตูปุ๊บ ให้หนูตามครูกลับมาทันทีนะ เรามาลองกันดูเลยนะ” แล้วเดินออกจากห้องปิดประตู แล้วยืนแอบอยู่ไม่ไกลจากประตูห้อง

เมื่อเด็กกดกริ่งให้เปิดประตูแล้วเดินเข้าไปทันที แล้วแสดงท่าทีดีใจ พุดชื่นชมที่เด็กทำได้ และลองทำซ้ำอีก 2-3 ครั้ง จนมั่นใจว่าเด็กเข้าใจวิธีการ

3.2) แต่หากรออยู่นานแล้ว (ประมาณ 30 วินาที) เด็กยังไม่กดกริ่ง ให้ผู้วิจัยเปิดประตูแล้วเดินเข้าไปหาเด็ก พุดกับเด็กว่า “ครูอยากให้หนูลองกดกริ่งตามครูกลับมาทันทีเมื่อประตูปิด หนูทำได้ไหม” หรือถ้าเด็กกดกริ่งเล่นตั้งแต่ครูยังเดินไม่พ้นประตูห้อง ก็ให้เดินกลับไปหาเด็กแล้วบอกเด็กว่า “กริ่งนี้ไม่ได้มีไว้กดเล่น ครูให้หนูเอาไว้กดเพื่อเรียกครูกลับมาหาเท่านั้น เข้าใจไหม” เมื่อพุดประโยคดังกล่าวจบแล้ว ให้พุดต่อว่า “เอาละ เรามาลองกันใหม่นะ ทันทีที่ครูออกไปอยู่นอกห้อง หนูตามครูกลับมาหาหนูเลยนะ” เมื่อเด็กทำได้ ก็ให้ทำซ้ำอีก 2-3 ครั้ง

3.3) เมื่อเด็กเข้าใจวิธีใช้กริ่งเรียกให้ผู้วิจัยกลับมาแล้ว ผู้วิจัยจะเดินกลับเข้าห้องไปหาเด็ก แล้วพุดกับเด็กว่า “น้อง...ครับ/คะ หนูรู้แล้วใช่ไหมว่าถ้าอยากให้ครูกลับมาหา หนูต้องทำอะไร (ฟังคำตอบ หรือดูท่าทาง หากเด็กเข้าใจให้พุดต่อ แต่ถ้าเด็กไม่ตอบ ให้บอกว่า เวลาครูออกไปข้างนอก แล้วหนูต้องการให้ครูกลับมาหา ให้กดกริ่งนะครับ/คะ แล้วจึงพุดต่อ)

4. ผู้วิจัยหยิบของรางวัลขึ้นมา (ขนม 2 ชนิด) แล้วให้เด็กเลือกชิ้นที่อยากได้มากกว่า เมื่อเด็กเลือกรางวัลที่อยากได้มากกว่าแล้ว ผู้วิจัยจะถามซ้ำอีกครั้งว่าเด็กอยากได้ของชิ้นนั้นมากกว่าจริง ๆ

4.1) จากนั้นผู้วิจัยบอกกับเด็กว่า “หนูรู้ใหม่ว่า หนูจะได้ขนมที่หนูชอบมากกว่า (ซึ่งไปที่รางวัลที่เด็กเลือก) ก็ต่อเมื่อหนูนั่งรอคุณครูอยู่ในนี้ ไม่ลุกไปที่อื่นจนกว่าคุณครูจะกลับเข้ามา แต่ถ้าครูออกไปนาน และหนูไม่อยากรอแล้ว หนูอยากตามครูกลับมาหาต้องทำอะไร ลองบอกครูสิ” (เจียบสัก 2-3 วินาที เมื่อเด็กตอบเอง) “ใช่แล้ว หนูกดกริ่งเพื่อตามครูกลับมาได้ แต่ครูต้องบอกกับหนูว่า ถ้ากดกริ่งตามให้ครูกลับมา หนูจะไม่ได้รางวัลอันนี้ (ซึ่งไปที่รางวัลที่เด็กอยากได้มากกว่า) แต่หนูจะได้อีกอันหนึ่งแทน คืออันนี้” (ซึ่งไปที่รางวัลที่เด็กอยากได้น้อยกว่า) จากนั้นพุดทวนซ้ำเช่นเดิมอีก 1 ครั้ง

5. เมื่ออธิบายเงื่อนไขการรอคอยและรางวัลที่จะได้เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะตรวจสอบความเข้าใจในเงื่อนไขด้วยการถาม 3 คำถามดังนี้

(1) “ถ้าหนูไม่อยากรอหรือรอไม่ไหว จะตามครูกลับมาอย่างไร” (คำตอบคือ กดกริ่งเรียก)

(2) “ถ้าหนูตามครูกลับมา จะได้รางวัลอันไหน” (เด็กต้องชี้หรือพุดชื่อรางวัลที่อยากได้น้อยกว่า แต่ถ้าเด็กตอบผิด ผู้วิจัยจะชี้แล้วพุดชื่อให้ แล้วถามซ้ำจนกว่าเด็กจะตอบเองได้ถูกต้อง)

(3) “แล้วถ้าหนูนั่งรอจนกว่าครูจะกลับมาเอง ไม่ลุกไปที่อื่น ไม่กดกริ่งเรียก หนูจะได้รางวัลอันไหน” (เด็กต้องชี้หรือพุดชื่อรางวัลที่อยากได้มากกว่า แต่ถ้าเด็กตอบผิด ผู้วิจัยจะชี้แล้วพุดชื่อให้ แล้วถามซ้ำจนกว่าเด็กจะตอบเองไปถูกต้อง) เมื่อตรวจสอบความเข้าใจในเงื่อนไขเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะวางกล่องรางวัลที่เปิดฝาให้เห็นรางวัลทั้ง 2 ตัวเลือกไว้บนโต๊ะ ค่อยไปทางด้านซ้ายมือของเด็ก แล้วพุดต่อว่า “ไม่ว่าหนูจะนั่งรอจนกว่าครูจะกลับมาเองหรือหนูจะเรียกให้ครูกลับมา สุดท้าย เราจะเล่นของเล่นกันนะ จำได้ไหม เอาละ เดี่ยวครูออกไปข้างนอกก่อนนะ” จากนั้น ผู้วิจัยก็เดินออกจากห้อง ปิดประตูให้เรียบร้อย และแอบอยู่ไม่ไกลจากประตู

6. ทันทีที่ผู้วิจัยปิดประตูห้อง ผู้ช่วยผู้วิจัยซึ่งอยู่ห้องข้างๆ และมองผ่านกระจก one-way mirror จะเริ่มจับเวลาด้วยนาฬิกาจับเวลา และจดบันทึกพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกขณะรอคอย เวลาจะดำเนินไปเรื่อยๆ และจะหยุดการจับเวลาได้เพียง 2 กรณี คือ (1) เมื่อเด็กกดกริ่ง นาฬิกาจับเวลาจะถูกหยุดเวลาที่เด็กกดกริ่งเรียกผู้วิจัยกลับไป (2) เมื่อนาฬิกาจับเวลาเดินไปจนถึงนาทีที่ 15 (900 วินาที) ถือเป็นอันสิ้นสุดการจับเวลา ไม่ว่าจะหยุดการจับเวลาด้วยกรณี 1 หรือ 2 ผู้วิจัยจะเปิดประตูเข้าไป แล้วถามเด็กว่า “รู้ไหมเอ่ย ว่าหนูจะได้รางวัลอะไร ไหนซีที” เมื่อเด็กตอบหรือที่ถูกต้องตามข้อตกลง ผู้วิจัยพูดต่อว่า “ใช่แล้ว นี่คือนาฬิกาของหนู” (พร้อมกับหยิบรางวัลยื่นให้เด็ก) หากเด็กตอบผิด ผู้วิจัยจะทบทวนความข้อตกลงใหม่ จากนั้น ค่อยหยิบรางวัลให้กับเด็ก

7. เมื่อมอบรางวัลให้เด็กตามข้อตกลงเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะเอาของเล่นที่ถูกเก็บไว้ในกล่องออกมาให้เด็กเล่นประมาณ 5 นาที แล้วพาเด็กกลับไปส่งยังห้องกิจกรรมของหน่วยพัฒนาเด็กเล็ก

ผู้วิจัยจะใช้แบบแผนการจัดสถานการณ์ที่กล่าวมานี้ในการเก็บข้อมูลระยะเวลาเป็นวินาทีที่เด็กรอได้ในช่วงทดสอบก่อนเล่นนิทาน (pre-test) ทดสอบหลังช่วงการเล่นนิทาน (post-test) และทดสอบในระยะติดตามผล (follow-up) ในช่วงที่ดำเนินการทดลองเราจะทำการบันทึกภาพเคลื่อนไหวและเสียงในห้องทดลองด้วยกล้องวิดีโอ เพื่อจะได้ข้อมูลเพิ่มเติมในการศึกษาพฤติกรรมการชะลอการได้รับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างด้วยอีกทางหนึ่ง

การจัดกระทำกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละช่วง

ในขั้นทดลองนี้ เราจะแบ่งการดำเนินการออกเป็นช่วงย่อยๆ 4 ช่วง คือ ช่วงทดสอบก่อนเล่นนิทาน (pre-test period) ช่วงการเล่นนิทาน (treatment period) ช่วงทดสอบหลังช่วงการเล่นนิทาน (post-test period) และช่วงทดสอบในระยะติดตามผล (follow-up period) โดยแต่ละช่วงย่อย ผู้วิจัยจะจัดกระทำกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมดังนี้

1. ช่วงทดสอบก่อนเล่นนิทาน (pre-test period)

ในช่วงย่อยนี้ กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมจะได้รับการจัดกระทำอย่างเดียวกัน คือการเข้าสู่สถานการณ์ทดลองเพื่อเก็บข้อมูลระยะเวลาที่เด็กรอได้ ตามแบบแผนในการจัดสถานการณ์ที่ได้กล่าวมาข้างต้น

2. ช่วงการเล่นนิทาน (Treatment period)

เมื่อทดสอบในช่วงก่อนเล่นนิทาน (pre-test) เสร็จ ผู้วิจัยจะทำการเล่นนิทานในสัปดาห์ต่อมาทันที โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองจะถูกจัดเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5 คน (จัดได้ 4 กลุ่ม) เพื่อเข้าฟังนิทานที่มีเนื้อหาสอดแทรกกลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจที่กลุ่ม สัปดาห์ละ 3 วัน คือวันอังคาร พุธ และพฤหัสบดี ฟังวันละ 1 เรื่อง คือ

วันอังคาร กลุ่มทดลองจะฟังนิทานเรื่อง เท็ดดี้หมีรอได้

วันพุธ กลุ่มทดลองจะฟังนิทานเรื่อง เค้กของคุณแม่

วันพฤหัสบดี กลุ่มทดลองจะฟังนิทานเรื่อง ของขวัญของบีบบี้

ซึ่งจะใช้รูปแบบในการเล่าเช่นนี้ซ้ำทุกสัปดาห์ จนครบ 4 สัปดาห์ ไม่มีการเปลี่ยนกลุ่ม

กลุ่มควบคุมก็จะใช้รูปแบบการจัดกระทำเดียวกันกับกลุ่มทดลอง แต่ต่างกันตรงที่นิทานที่จะเล่าให้ฟังนั้นมีเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้องกับการชะลอการได้รับความพึงพอใจ โดย:

วันอังคาร กลุ่มควบคุมจะฟังนิทานเรื่อง จระเข้ร้อยซี่เ้าย

วันพุธ กลุ่มควบคุมจะฟังนิทานเรื่อง ทำอย่างไรดีละแพนด้า

วันพฤหัสบดี กลุ่มควบคุมจะฟังนิทานเรื่อง อะไรหนอ...รออยู่ปลายเส้นเชือก

3. ช่วงทดสอบหลังช่วงการเล่านิทาน (post-test period)

ในช่วงย่อยนี้ กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมจะได้รับการจัดกระทำอย่างเดียวกัน คือการเข้าสู่สถานการณ์ทดลองเพื่อเก็บข้อมูลระยะเวลาที่เด็กรอได้ โดยจะกระทำในสัปดาห์ที่ต่อจากสัปดาห์สุดท้ายของการเล่านิทานทันที

4. ช่วงทดสอบในระยะติดตามผล (follow-up period)

ในกรณีที่มีการทดสอบหลังช่วงการเล่านิทาน (post-test) พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ผู้วิจัยจะทำการทดสอบในระยะติดตามผลอีกครั้งโดยเว้นช่วงเวลาไป 2 สัปดาห์หลังจากทดสอบ post-test (แต่ถ้าไม่พบความแตกต่างจะไม่มีดำเนินการทดสอบระยะติดตามผล) โดยในช่วงย่อยนี้ กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมจะได้รับการจัดกระทำอย่างเดียวกัน คือการเข้าสู่สถานการณ์ทดลองเพื่อเก็บข้อมูลระยะเวลาที่เด็กรอได้

ต.ค.53	พ.ย.53				ธ.ค.53				ม.ค.54				ก.พ.54			
4 weeks	W1	W2	W3	W4	W1	W2	W3	W4	W1	W2	W3	W4	W1	W2	W3	W4
แตงนิทาน และทำ หนังสือ นิทานภาพ	1.ทำความ คุ้นเคยกับ เด็ก		Pre-test		Treatment เล่านิทานสัปดาห์ละ 3 วัน: อังคาร พุธ พฤหัสบดี ทุกสัปดาห์				Post-test		เว้นว่าง 2 สัปดาห์		Follow- up test		Data analysis & Report writing	

ภาพที่ 3 แสดงแผนการดำเนินการศึกษาในส่วนเตรียมการและส่วนทดลองตามช่วงเวลา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เพื่อวิเคราะห์ว่าการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่มีความลำเอียงของความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจแต่ต้น ผู้วิจัยจะทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของเวลาเป็นวินาทีที่เด็กรอได้ในสถานการณ์ทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมที่เก็บในช่วง pre-test ด้วยตัวสถิติ Independent-samples *t*-test เพื่อทดสอบว่าค่าเฉลี่ยของทั้งสองกลุ่มจะไม่มี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ก่อนที่จะเริ่มเล่นนิทานให้เด็กฟัง

2. การวิเคราะห์ผลประสิทธิภาพของการเล่นนิทานที่มีเนื้อหาสอดแทรกกลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจจะทำโดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของเวลาเป็นวินาทีที่เด็กรอได้ในสถานการณ์ทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมที่เก็บในช่วง post-test ด้วยตัวสถิติเดียวกันกับข้อ 1 เพื่อทดสอบว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองจะมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่

3. หากพบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของเวลาเป็นวินาทีที่เด็กรอได้ในสถานการณ์ทดลองที่เก็บในช่วง post-test สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจะทดสอบความคงทนของประสิทธิภาพของการฟังนิทานที่มีเนื้อหาสอดแทรกกลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจด้วยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของเวลาเป็นวินาทีที่เด็กรอได้ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เก็บในระยะ follow-up อีกครั้ง

บทที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาผลของการฟังนิทานต่อพฤติกรรมการชะลอการได้รับความพึงพอใจของเด็กก่อนวัยเรียน ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเพื่อวัดความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม รวมทั้งสิ้น 3 ช่วง คือ ช่วงก่อนการเล่านิทาน ช่วงหลังการเล่านิทาน และช่วงติดตามผล การวิเคราะห์ผลจะใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเวลาเป็นวินาทีที่กลุ่มตัวอย่างรอได้ในสถานการณ์ทดลอง โดยใช้ตัวสถิติ t เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยดังกล่าว

ตารางที่ 1

แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

	จำนวนตัวอย่าง			อายุ (เดือน)		
	ชาย	หญิง	รวม	M	SD	t
กลุ่มทดลอง	8	4	12	40.25	6.89	.90*
กลุ่มควบคุม	8	4	12	37.92	5.74	
กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	16	8	24			

* $p > .05$

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากัน สัดส่วนสมาชิกเพศชายและเพศหญิงของทั้งสองกลุ่มเท่ากัน และอายุเฉลี่ย (เดือน) ของกลุ่มทดลอง ($M = 40.25$, $SD = 6.89$) กับอายุเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม ($M = 37.92$, $SD = 5.74$) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($t = .90$, $p > .05$)

ตารางที่ 2

การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้เป็นวินาทีระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในสถานการณ์ทดลองช่วงก่อนการเล่านิทาน ($N = 24$)

	M	SD	t	p
กลุ่มทดลอง	444.58	427.07	.29	.39
กลุ่มควบคุม	395.17	396.04		

จากตารางที่ 2 ซึ่งแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้เป็นวินาทีระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในสถานการณ์ทดลองช่วงก่อนการเล่านิทาน ด้วย Independent samples t -test พบว่า ค่าเฉลี่ยเวลาเป็นวินาทีที่กลุ่มทดลองรอได้ ($M = 444.58$, $SD = 427.07$) กับค่าเฉลี่ยเวลาเป็นวินาทีที่กลุ่มควบคุมรอได้ ($M = 395.17$, $SD = 396.04$) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($t = .29$, $p > .05$)

ตารางที่ 3

การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้เป็นวินาทีระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในสถานการณ์ทดลองช่วงหลังการเล่นิทาน ($N = 24$)

	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
กลุ่มทดลอง	606.75	385.13	2.46	.011
กลุ่มควบคุม	244.17	336.08		

จากตารางที่ 3 ซึ่งแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้เป็นวินาทีระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในสถานการณ์ทดลองช่วงหลังการเล่นิทาน ด้วย Independent samples *t*-test พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้เป็นวินาที ($M = 606.75$, $SD = 385.13$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้เป็นวินาทีของกลุ่มควบคุม ($M = 244.17$, $SD = 336.08$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.46$, $p < .05$)

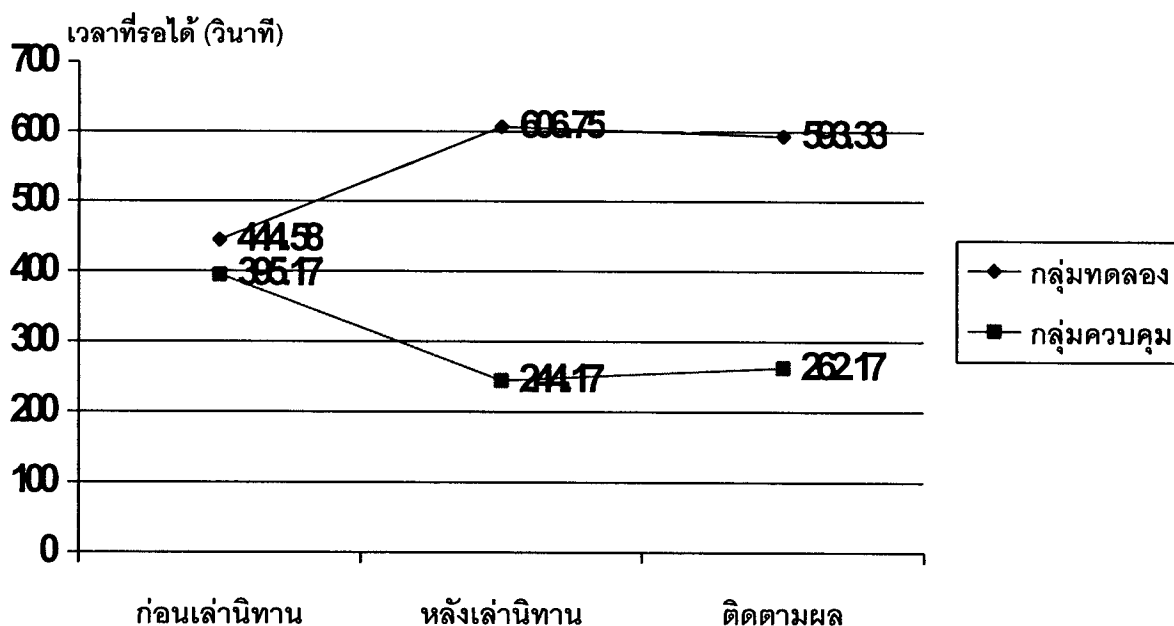
ตารางที่ 4

การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้เป็นวินาทีระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในสถานการณ์ทดลองช่วงติดตามผล ($N = 24$)

	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
กลุ่มทดลอง	593.33	400.98	2.19	.02
กลุ่มควบคุม	262.17	337.89		

จากตารางที่ 4 ซึ่งแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้เป็นวินาทีระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในสถานการณ์ทดลองช่วงติดตามผล ด้วย Independent samples *t*-test พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้เป็นวินาที ($M = 593.33$, $SD = 400.98$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้เป็นวินาทีของกลุ่มควบคุม ($M = 262.17$, $SD = 337.89$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.19$, $p < .05$)

จากผลการทดสอบความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทั้ง 3 ช่วง สามารถนำเสนอเป็นกราฟแสดงค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้เป็นวินาทีในสถานการณ์ทดลองแต่ละช่วงได้ ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้เป็นวินาทีของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในสถานการณ์ทดลองช่วงก่อนผ่าตัด ช่วงหลังการผ่าตัด และช่วงติดตามผล

จากการพิจารณาภาพที่ 4 จะพบข้อสังเกตว่า ค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้เป็นวินาทีของกลุ่มควบคุมในสถานการณ์ทดลองช่วงหลังการผ่าตัดลดลงจากช่วงก่อนการผ่าตัดค่อนข้างมาก แต่จากการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้ก่อนและหลังการผ่าตัดของกลุ่มควบคุม ด้วย Dependent samples t -test แล้วพบว่า ค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้ก่อนการผ่าตัด ($M = 395.17, SD = 396.04$) กับค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้หลังการผ่าตัด ($M = 244.17, SD = 336.08$) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($t = 1.75, p > .05$)

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้ก่อนและหลังการผ่าตัดของกลุ่มทดลอง ด้วย Dependent samples t -test แล้วพบว่า ค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้ก่อนการผ่าตัด ($M = 444.58, SD = 427.07$) แตกต่างกับค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้หลังการผ่าตัด ($M = 606.75, SD = 385.13$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.34, p < .05$)

บทที่ 4

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลของการฟังนิทานต่อพฤติกรรมการชะลอการได้รับความพึงพอใจในเด็กก่อนวัยเรียน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 3 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้ได้ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 กลุ่มทดลองที่ได้ฟังนิทานที่มีเนื้อหาสอดแทรกกลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจจะมีความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจมากกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้ฟังนิทานที่มีเนื้อหาไม่เกี่ยวข้องกับการชะลอการได้รับความพึงพอใจ เมื่อทดสอบหลังช่วงเล่นนิทาน

ผลการทดลองสนับสนุนสมมติฐานที่ 1 ซึ่งพบว่า เด็กก่อนวัยเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้ฟังนิทานที่มีเนื้อหาสอดแทรกกลวิธีการชะลอการได้รับความพึงพอใจมีระยะเวลาที่รอได้ในสถานการณ์ทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ฟังนิทานที่มีเนื้อหาไม่เกี่ยวข้องกับการชะลอการได้รับความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธนันท์ รักขอบสันติ (2550) ที่พบว่า การชมวิดีโอทัศน์นิทานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการชะลอการได้รับความพึงพอใจมีผลต่อการเลือกรับรางวัลแบบชะลอการได้รับความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับกลุ่มตัวอย่างเด็กนักเรียนชั้นอนุบาล 2 และงานวิจัยอื่นๆ ที่ศึกษาผลของนิทานต่อพฤติกรรมต่างๆ เช่น การลดลงของพฤติกรรมก้าวร้าวสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน (สิริลักษณ์ รัตนสุวัจน์, 2549; รังสิมา สีนะพงษ์พิพิธ, 2540) การปฏิเสธการชักชวนของคนแปลกหน้า (พนิตดา แสงวณิช, 2546) ที่แสดงให้เห็นว่า การรับชมรับฟังนิทานมีผลส่งเสริมพฤติกรรมดังกล่าว แต่อย่างไรก็ดี ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาของ Lee, Lan, Wang และ Chiu (2008) ที่พบว่าเด็กอนุบาลที่อยู่ในกลุ่มทดลองซึ่งได้ฟังนิทานที่แสดงให้เห็นว่าตัวละครที่อดทนจะได้รับรางวัลเป็น 2 เท่าของตัวละครที่หุนหันพลันแล่นไม่รู้จักรอ มีระยะเวลาการรอคอยไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับเด็กในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการจัดกระทำใดๆเลย

นอกเหนือจากความสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับงานวิจัยต่างๆที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่ามีแนวคิดทฤษฎีที่สามารถอธิบายผลการวิจัยที่เกิดขึ้นได้ เช่น ทฤษฎีปัญญาทางสังคม (Social cognitive theory) ของ Bandura (1989 อ้างถึงใน สมโภชน์ เขียมสุภาษิต, 2550) ที่แสดงให้เห็นว่าบุคคลเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ได้จากการสังเกตตัวแบบ ไม่ว่าจะตัวแบบนั้นจะเป็นตัวแบบที่มีชีวิต (บุคคลรอบตัว) หรือตัวแบบเชิงสัญลักษณ์ (ตัวละครในนิทานและภาพยนตร์) ก็ตาม จึงเป็นหลักฐานให้เชื่อได้ว่า การฟังนิทานที่สอดแทรกกลวิธีการชะลอการได้รับความพึงพอใจเป็นเหตุให้เด็กเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมดังกล่าว เพราะเด็กได้เห็นตัวแบบที่สามารถอดทนรอคอยได้จนได้รับรางวัลที่น่าพึงพอใจ แต่อย่างไรก็ตาม การทำงานวิจัยของ

Lee, Lan, Wang และ Chiu (2008) ที่ได้ทดสอบผลของการฟังนิทานที่แสดงถึงตัวแบบที่รอได้และรอไม่ได้ แล้วพบว่า เด็กอนุบาลที่ได้รับการฟังนิทานดังกล่าวรอคอยในสถานการณ์ทดลองได้ไม่แตกต่างกับเด็กอนุบาลที่ไม่ได้รับการจัดกระทำใดๆ เลย ซึ่งสวนทางกับผลการวิจัยของผู้วิจัย ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยให้ความสนใจกับเนื้อหาของนิทานที่แตกต่างกันระหว่างนิทานที่สอดแทรกกลวิธีการชะลอการได้รับความพึงพอใจของผู้วิจัยกับนิทานที่เกี่ยวข้องกับการชะลอการได้รับความพึงพอใจของ Lee, Lan, Wang และ Chiu (2008) เนื่องจากนิทานของพวกเขาเน้นไปที่ลักษณะประจำตัวของตัวแบบ (อดทน/หุนหันพลันแล่น) ซึ่งผูกโยงกับผลที่แตกต่างกัน (ได้รับรางวัลที่มากกว่า/น้อยกว่า) ในขณะที่นิทานของผู้วิจัย ได้แสดงถึงพฤติกรรมที่ตัวแบบทำระหว่างรอคอยอย่างชัดเจน (เช่น การร้องเพลง การพิจารณาลักษณะของรางวัลจำพวกสีและรูปทรง) จนในที่สุดเมื่อตัวแบบมีพฤติกรรมดังกล่าวจนถึงเวลาที่เหมาะสมจึงได้รับรางวัลที่ต้องการ ซึ่งเด็กเล็กๆ สามารถเข้าใจและดึงออกมาใช้ในทางปฏิบัติได้ง่ายกว่า ทั้งนี้ เพราะความสำเร็จในการกำกับตนเองให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ไม่ได้อาศัยเพียงแค่การมีแรงจูงใจในการกำกับตนเองให้ถึงเป้าหมาย (self-regulatory motivation) อาทิเช่น การอยากได้สิ่งที่ต้องการมากกว่า (ตัวอย่างเช่น อยากได้ขนมเค้กมากกว่าลูกอม 1 เม็ด) หรือการอยากทำได้ในแนวทางที่นำไปสู่เป้าหมาย (ตัวอย่างเช่น อยากรอได้ อยากเป็นคนอดทน) แต่ยังคงอาศัยความสามารถในการกำกับตนเองเพื่อให้ถึงเป้าหมายอีกด้วย (self-regulatory competencies) เพราะความสามารถนี้ ทำให้บุคคลรู้ว่าจะแสดงออกอย่างไรในระหว่างทางที่กำลังเดินไปสู่เป้าหมาย (ตัวอย่างเช่น เมื่อเห็นขนมที่ชอบแล้วเกิดความคับข้องใจเพราะยังกินไม่ได้ในทันที ก็รู้ว่าควรจะทำอย่างอื่นเพื่อหันเหความสนใจออกไปจากขนม เพื่อให้รอจนถึงกำหนดเวลาที่ตั้งไว้ได้) (Mischel, Shoda, & Ayduk, 2008)

สมมติฐานที่ 2 กลุ่มทดลองที่ได้ฟังนิทานที่มีเนื้อหาสอดแทรกกลวิธีการชะลอการได้รับความพึงพอใจจะมีความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจมากกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้ฟังนิทานที่มีเนื้อหาไม่เกี่ยวข้องกับการชะลอการได้รับความพึงพอใจ เมื่อทดสอบในระยะติดตามผล

ผลการทดลองสนับสนุนสมมติฐานที่ 2 ซึ่งพบว่า เด็กก่อนวัยเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้ฟังนิทานที่มีเนื้อหาสอดแทรกกลวิธีการชะลอการได้รับความพึงพอใจมีระยะเวลาที่รอได้ในสถานการณ์ทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ฟังนิทานที่มีเนื้อหาไม่เกี่ยวข้องกับการชะลอการได้รับความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 เมื่อทดสอบในระยะติดตามผล ผู้วิจัยเห็นว่าทฤษฎีที่สามารถนำมาอธิบายผลของการวิจัยที่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 2 คือ ทฤษฎีปัญญาทางสังคม (Social cognitive theory) ของ Bandura (1989) อ้างถึงใน สมโภชน์ เขียมสุภาชิต, 2550) ในเรื่องกระบวนการการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบ ที่ประกอบไปด้วย 4 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการตั้งใจ (Attention Process) กระบวนการเก็บจำ (Retention Process) กระบวนการกระทำ (Production Process) และกระบวนการจูงใจ (Motivation

Process) แต่สำหรับการอธิบายพฤติกรรมที่เด็กในกลุ่มทดลองยังคงมีความสามารถในการระลอกจากการได้รับความพึงพอใจสูงกว่าเด็กในกลุ่มควบคุม แม้จะผ่านช่วงการเล่านิทานมาแล้วเป็นเวลา 1 เดือน ผู้วิจัยจะเน้นไปที่กระบวนการเก็บจำ (Retention Stage) ซึ่งเป็นกระบวนการที่บุคคลได้รับอิทธิพลจากตัวแบบ โดยปัจจัยที่จะส่งผลให้บุคคลสามารถเก็บจำลักษณะต่างๆของตัวแบบได้ดี คือ แปลงข้อมูลจากตัวแบบมาอยู่ในรูปแบบของสัญลักษณ์และจัดโครงสร้างเพื่อให้จำได้ง่ายขึ้น การชักข้อมลักษณะของตัวแบบที่สังเกตในความคิดของตน และชักข้อมด้วยการกระทำ ในงานวิจัยชิ้นนี้ ตัวแบบของเด็กๆคือ ตัวละครในนิทานที่สามารถระลอกจากการได้รับความพึงพอใจได้ซึ่งเป็นตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์อยู่แล้ว จึงทำให้เด็กสามารถเก็บจำได้ง่าย ไม่ต้องผ่านขั้นตอนการแปลงข้อมูลจากตัวแบบมาเป็นสัญลักษณ์ เมื่อเด็กๆ ได้เห็นว่าตัวละครในนิทานมีกลวิธีในการระลอกจากการได้รับความพึงพอใจอย่างไร ก็จะนำข้อมูลมาจัดระบบโครงสร้างปัญญา และนำพฤติกรรมที่ได้เห็นจากตัวแบบไปใช้ เช่น การร้องเพลงในขณะที่ต้องรอ การเปรียบเทียบวัตถุต่างๆ กับรูปทรงเรขาคณิต เป็นต้น นอกจากนี้ในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยยังได้เล่านิทานซ้ำเป็นจำนวนหลายครั้ง และมีการถามเด็กในกลุ่มทดลองว่าตัวแบบทำอะไรจึงได้สิ่งที่ต้องการ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวอาจช่วยเสริมให้กระบวนการเก็บจำมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

นอกจากทฤษฎีดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยมีความเห็นว่าอาจจะเพราะ กลวิธีในการระลอกจากการได้รับความพึงพอใจที่น่าเสนอในนิทานนั้น เป็นกลวิธีที่สอดคล้องกับความสนใจของเด็กก่อนวัยเรียน เช่น กลวิธี การร้องเพลง กลวิธีเปรียบเทียบวัตถุต่างๆกับรูปทรงเรขาคณิต ซึ่งเป็นวิธีที่ดึงดูดความสนใจและเด็กสามารถนำมาปรับใช้ได้ง่าย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้ฟังนิทานที่มีเนื้อหาสอดแทรกกลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจ กับกลุ่มควบคุมที่ได้ฟังนิทานที่เนื้อหาไม่เกี่ยวข้องกับการชะลอการได้รับความพึงพอใจ

สมมติฐาน

1. กลุ่มทดลองที่ได้ฟังนิทานที่มีเนื้อหาสอดแทรกกลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจจะมีความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจมากกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้ฟังนิทานที่เนื้อหาไม่เกี่ยวข้องกับการชะลอการได้รับความพึงพอใจ เมื่อทดสอบหลังช่วงเล่านิทาน
2. กลุ่มทดลองที่ได้ฟังนิทานที่มีเนื้อหาสอดแทรกกลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจจะมีความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจมากกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้ฟังนิทานที่เนื้อหาไม่เกี่ยวข้องกับการชะลอการได้รับความพึงพอใจ เมื่อทดสอบในระยะติดตามผล

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นเด็กก่อนวัยเรียนจำนวน 24 คน อายุตั้งแต่ 2 ปี 6 เดือน ไปจนถึง 4 ปี 3 เดือน (อายุเฉลี่ย 3ปี 3เดือน) แบ่งเป็นเพศชาย 16คน และเพศหญิง 8คน จากหน่วยพัฒนาเด็กเล็ก สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

1. แบบบันทึกการสังเกตรางวัลที่เด็กชอบ
2. แบบบันทึกการเลือกรางวัล ระยะเวลาที่รอคอย และพฤติกรรมของเด็กในสถานการณ์ทดลอง
3. นาฬิกาจับเวลา
4. กล้องวิดีโอ Sony Handicam พร้อมขาตั้งกล้อง
5. นิทานสำหรับกลุ่มทดลอง (นิทานที่สอดแทรกกลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจ)
 - 5.1 นิทานเรื่องเท็ดดี้หมีรอได้ ซึ่งเป็นกลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจแบบเบี่ยงเบนความสนใจ (Distraction)

5.2 นิทานเรื่องเค้กของคุณแม่ ซึ่งเป็นกลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจแบบใช้ปัญญาใคร่ครวญ (Abstraction or Ideation)

5.3 นิทานเรื่องของขวัญของบ๊อบบี้ ซึ่งเป็นการให้ได้เด็กได้เสนอกลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจแบบที่ตนคิดได้หรือชื่นชอบ

6. นิทานสำหรับกลุ่มควบคุม (นิทานที่หาได้ซื้อตามร้านหนังสือทั่วไป)

6.1 นิทานเรื่องจระเข้ขี้แฉะ สำนักพิมพ์ เก้าแต้ม ปีที่พิมพ์ 2553

6.2 นิทานเรื่องปลายเส้นเชือก สำนักพิมพ์ บ้านแปลน ปีที่พิมพ์ 2550

6.3 นิทานเรื่องทำอะไรดีล่ะแพนด้า สำนักพิมพ์ เก้าแต้ม ปีที่พิมพ์ 2552

7. รางวัลสำหรับให้เด็กเลือก (ขนมเยลลี่ ขนมคุกกี้ ขนมสอดไส้ช็อคโกแลต)

8. กริ่งประจำโต๊ะ (Desk bell)

9. ของเล่นเด็ก

ขั้นตอนและวิธีการทดลอง

ขั้นเตรียมการ

1. ผู้วิจัยได้ติดต่อกับสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์เพื่อขอความอนุเคราะห์เข้าทำการศึกษาวิจัยกับเด็กในหน่วยพัฒนาเด็กเล็ก พร้อมกับโครงร่างงานวิจัยเพื่อรับการพิจารณาอนุมัติ

2. ผู้วิจัยทำกิจกรรมและอยู่ร่วมกับเด็กๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ เพื่อสร้างความคุ้นเคยเป็นระยะเวลาประมาณ 2 สัปดาห์ โดยในสัปดาห์ที่ 2 ของการทำกิจกรรม ผู้วิจัยจะทำการสำรวจชนิดของขนมที่เด็กมีความชอบมากที่สุดเป็นรายบุคคล

3. ผู้วิจัยสุ่มเด็กๆ เข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยออกแบบให้จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง มีเพศ และจำนวนจัดกลุ่มจนได้อายุเฉลี่ยพอๆ กัน

ขั้นทดลอง

แบ่งออกเป็น 4 ช่วง ได้แก่

1. ช่วงทดสอบก่อนเล่านิทาน (Pre-test) - ช่วงที่ทำการทดสอบความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจของเด็ก โดยอ้างอิงแบบแผนของ Mischel และ Ebbesen (1970)

2. ช่วงการเล่านิทาน (Treatment) - แบ่งเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 12 คน (ชาย 8 คน หญิง 4 คน)

2.1 กลุ่มทดลอง - เล่านิทานที่มีการสอดแทรกกลวิธีชะลอการได้รับความพึงพอใจ

2.2 กลุ่มควบคุม - เล่านิทานที่หาได้ซื้อตามร้านหนังสือทั่วไป

3. ช่วงทดสอบหลังเล่านิทาน (Post-test) - ช่วงที่ทำการทดสอบความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจของเด็ก โดยจัดกระทำในสัปดาห์ที่ต่อจากสัปดาห์สุดท้ายของการเล่านิทานทันที

4. ช่วงทดสอบในระยะติดตามผล (Follow-up) - ช่วงที่ทำการทดสอบความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจของเด็ก โดยจัดกระทำใน 2 สัปดาห์ถัดไปจากช่วงทดสอบหลังเล่นิทาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เพื่อวิเคราะห์ว่าการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่มีความลำเอียงของความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจแต่ต้น ผู้วิจัยจะทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของเวลาเป็นวินาทีที่เด็กรอได้ในสถานการณ์ทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมที่เก็บในช่วง pre-test ด้วยตัวสถิติ Independent-samples *t*-test เพื่อทดสอบว่าค่าเฉลี่ยของทั้งสองกลุ่มจะไม่มี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ก่อนที่จะเริ่มเล่นิทานให้เด็กฟัง

2. การวิเคราะห์ผลประสิทธิภาพของการเล่นิทานที่มีเนื้อหาสอดแทรกกลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจจะทำโดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของเวลาเป็นวินาทีที่เด็กรอได้ในสถานการณ์ทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมที่เก็บในช่วง post-test ด้วยตัวสถิติเดียวกันกับข้อ 1 เพื่อทดสอบว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองจะมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่

3. ผู้วิจัยทดสอบความคงทนของประสิทธิภาพของการฟังนิทานที่มีเนื้อหาสอดแทรกกลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจด้วยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของเวลาเป็นวินาทีที่เด็กรอได้ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เก็บในระยะ follow-up อีกครั้ง

ผลการวิจัย

1. กลุ่มทดลองที่ได้ฟังนิทานที่มีเนื้อหาสอดแทรกกลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้เป็นวินาทีในสถานการณ์ทดลอง ($M = 606.75$, $SD = 385.13$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้เป็นวินาทีของกลุ่มควบคุม ($M = 244.27$, $SD = 336.08$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.46$, $p < .05$) เมื่อทดสอบหลังการเล่นิทาน

2. กลุ่มทดลองที่ได้ฟังนิทานที่มีเนื้อหาสอดแทรกกลวิธีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้เป็นวินาทีในสถานการณ์ทดลอง ($M = 593.33$, $SD = 400.98$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยเวลาที่รอได้เป็นวินาทีของกลุ่มควบคุม ($M = 262.17$, $SD = 337.89$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.19$, $p < .05$) เมื่อทดสอบในระยะติดตามผล

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาทฤษฎีการชะลอการได้รับความพึงพอใจในรูปแบบอื่นๆ นอกเหนือจากทฤษฎีแบบเบี่ยงเบนความสนใจ (Distraction) แบบใช้ปัญญาใคร่ครวญ (Abstraction or Ideation) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนานิทานต่อไป

2. ควรศึกษากับกลุ่มตัวอย่างในช่วงอายุอื่นๆ เช่น เด็กในชั้นอนุบาล เด็กในชั้นประถมศึกษาต้น และมีการปรับเนื้อหาของนิทานให้เหมาะสมกับวัยของกลุ่มตัวอย่าง

3. ควรมีการศึกษาในระยะยาว (Longitudinal Experiment) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของเด็กในกลุ่มทดลองที่ได้ฟังนิทานที่สอดแทรกทฤษฎีในการชะลอการได้รับความพึงพอใจในระยะยาว ว่าเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นแล้ว ระยะเวลาที่กลุ่มตัวอย่างชะลอความพึงพอใจได้เมื่อครั้งยังเป็นเด็ก จะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน และตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ที่ดีอื่นๆ ดังเช่นงานวิจัยก่อนหน้าหรือไม่

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เกริก ยूनพันธ์. (2539). *การเล่านิทาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พัทธนันท์ รักชอบสันติ. (2550). *ผลของการชมนิทานจากวิดีโอที่สนับสนุนต่อความสามารถในการชะลอการได้รับความพึงพอใจของเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียน*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พนิตดา แสงวนิช. (2546). *ผลของการเล่านิทานประกอบหุ่นมือเพื่อสอนเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียนให้ปฏิเสธการชักชวนของบุคคลแปลกหน้า*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณิ์ ศิริสุนทร. (2539). *การเล่านิทาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ แกรมมี.
- สายทิพย์ บำบัดภัย. (2552). *ผลของการเล่านิทานก่อนนอนโดยพ่อแม่ที่มีต่อพฤติกรรมจริยธรรมในเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกอนามัยครอบครัว คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สิริลักษณ์ รัตนสุวัจน์. (2549). *การเปรียบเทียบผลของการใช้ตัวแบบในนิทานประกอบภาพและนิทานประกอบหุ่นมือต่อการลดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียน*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อำไพพรรณ ปัญญาโรจน์. (2545). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.

ภาษาอังกฤษ

- Berns, R. M. (2010). *Child, family, school, community: Socialization and support* (8th ed.). CA: Wadsworth.
- Lee, Pai-Lin., Lan, W., & Wang, Chiao-Li., & Chiu, Hsiu-Yueh. (2008). Helping young children to delay gratification. *Early Childhood Education Journal*, 35, 557-564.
- Mischel, W., & Baker, N. (1975). Cognitive appraisals and transformations in delay behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 31, 254-261.
- Mischel, W., & Ebbesen, E. B. (1970). Attention in delay of gratification. *Journal of Personality and Social Psychology*, 16, 329-337.
- Mischel, W., Ebbesen, E. B., & Zeiss, A. R. (1972). Cognitive and attentional mechanisms in delay of gratification. *Journal of Personality and Social Psychology*, 21, 204-218.

- Mischel, W., & Metzner, R. (1962). Preference for delayed reward as a function of age, intelligence, and length of delay interval. *Journal of abnormal and social psychology*, *64*, 425-431.
- Mischel, W., & Moore, B. (1973). Effects of attention to symbolically presented rewards on self-control. *Journal of Personality and Social Psychology*, *28*, 172-179.
- Mischel, W., & Underwood, B. (1974). Instrumental ideation in delay of gratification. *Child development*, *45*, 1083-1088.
- Mischel, W., Shoda, Y., & Ayduk, O. (2008). *Introduction to personality: Toward an integrative science of the person* (8th ed.). NJ: Wiley.
- Mischel, W., Shoda, Y., & Peake, P. K. (1988). The nature of adolescent competencies predicted by preschool delay of gratification. *Journal of Personality and Social Psychology*, *54*, 687-696.
- Mischel, W., Shoda, Y., & Rodriguez, M. L. (1989). Delay of gratification in children. *Science*, *224*, 933-938.
- Moore, B. S., Clyburn, A., & Underwood, B. (1976). The role of affect in delay of gratification. *Child development*, *47*, 273-276.
- Moore, B., Mischel, W., & Zeiss, A. (1976). Comparative effects of the reward stimulus and its cognitive representation in voluntary delay. *Journal of Personality and Social Psychology*, *34*, 419-424.
- Nisan, M., & Koriat, A. (1977). Children's actual choice and their conception of wise choice in a delay-of-gratification situation. *Child development*, *48*, 488-494.
- Peake, P. K., Hebl, M., & Mischel, W. (2002). Strategic attention deployment for delay of gratification in working and waiting situations. *Development Psychology*, *38*, 313-326.
- Sethi, A., Mischel, W., Aber, J. L., Shoda, Y., & Rodriguez, M. L. (2000). The role of strategic attention deployment in development of self-regulation: Predicting preschooler's delay of gratification from mother-toddler interactions. *Development Psychology*, *36*, 767-777.
- Shoda, Y., Mischel, W., & Peake, P. K. (1990). Predicting adolescent cognitive and self-regulatory competencies from preschool delay of gratification: Identifying diagnostic conditions. *Developmental Psychology*, *26*, 978-986.
- Yates, B. T., & Mischel, W. (1979). Young children's preferred attentional strategies for delaying gratification. *Journal of Personality and Social Psychology*, *37*, 286-300.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิมี 3 ท่าน ที่ช่วยตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาในนิทาน ภาษา และตัวละครที่
ใช้ประกอบการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร อาจารย์ที่ปรึกษา
2. รองศาสตราจารย์ ศิราภรณ์ ทับสายทอง
3. อาจารย์ ดร.อัญญาณี บุญเชื้อ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.

นิทานสำหรับเด็กกลุ่มทดลอง

เท็ดดี้หมีรอดได้

เช้าวันหนึ่งเท็ดดี้เข้าครัวไปหาน้ำผึ้งมากินเหมือนเคย แต่กลับพบว่าน้ำผึ้งหมดแล้ว

“ไม่มีน้ำผึ้งให้กินแล้ว หิวจัง” เท็ดดี้โอดครวญ

“อ้อ ไปเก็บน้ำผึ้งในปากก็ได้เนี่ยนา” แล้วเท็ดดี้ก็สะพายกระเป๋าไปเก็บน้ำผึ้ง เดินออกจากบ้านไป

“ลา หล่า ล้า ลา หล่า” เท็ดดีเดินร้องเพลงอย่างสบายใจ ระหว่างทางเท็ดดีได้พบกับแพนด้า

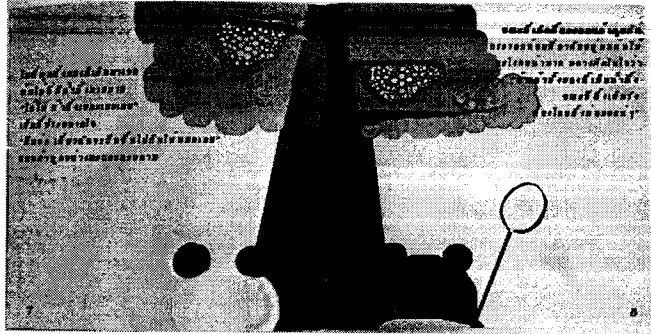
“เท็ดดี นายจะไปไหนนะ” แพนด้าถาม

“ฉันจะไปเก็บน้ำผึ้ง ไปด้วยกันไหม” เท็ดดีชวน

“ไปสิ” แพนด้าตอบตกลง

แล้วทั้งสองจึงเดินเข้าไปเก็บน้ำผึ้งด้วยกัน

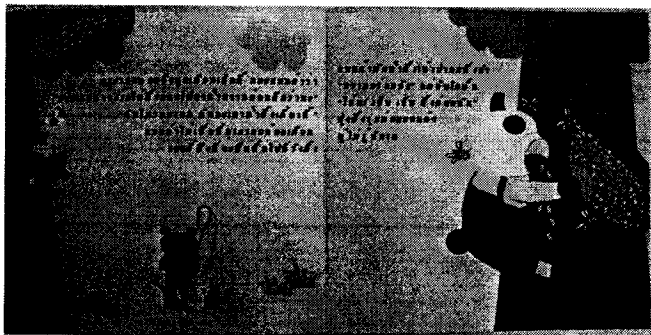
ในที่สุดทั้งสองก็เดินมาเจอต้นไม้ที่มีน้ำผึ้งมากมาย

“โอ้โฮ น้ำผึ้งเยอะแยะเลย” เติ๊ดดีประหลาดใจ

“ดีละ เดี่ยวฉันจะปีนขึ้นไปกินให้หมดเลย” แพนด้าพูดอย่างตะกตะกลาม

ขณะที่เติ๊ดดีและแพนด้าคุยกัน กระจอกน้อยที่อาศัยอยู่บนต้นไม้ชะโงกหน้ามาดู พลังคิดในใจว่า

“ถ้าเจ้าทั้งสองนี้เก็บน้ำผึ้งขณะที่ผึ้งเต็มรัง ต้องโดนผึ้งต่อยแน่ๆ”

กระจอกน้อยจึงพูดเตือนเติ๊ดดี และแพนด้าว่า

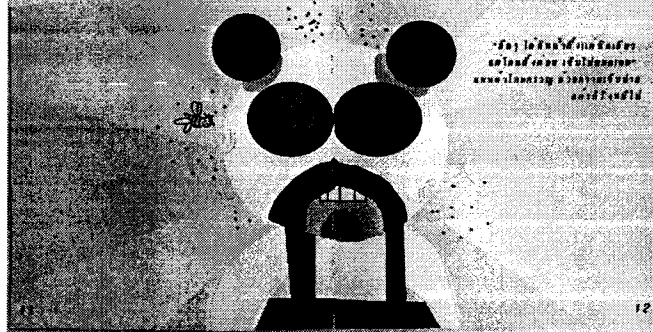
“พวกเธอน่าจะรอให้ผึ้งออกไปหาน้ำหวานก่อนดีกว่านะ”

“ฉันไม่รอหรอก ฉันจะเอาน้ำผึ้งเดี๋ยวนี้” แพนด้าไม่เชื่อที่กระจอกน้อยเตือน เขาถือคิดที่จะปีนขึ้นไปทิ้งผึ้ง

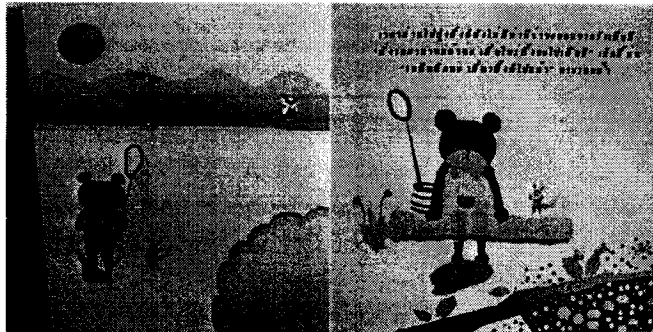
แพนด้าตักน้ำผึ้งเข้าปากหนึ่งคำ

“หวาน อร่อยจัง” แต่ทันใดนั้น

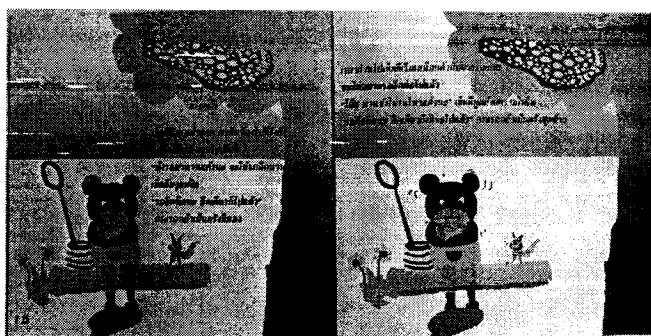
“อ๊อ! เจ็บ เจ็บ ผึ้งต่อยฉัน” ผึ้งผึ้งรุมต่อยแพนด้าผู้ไม่รู้จักรอ

"ฮือๆ ได้กินน้ำผึ้งแค่นี้เดียว แต่โดนผึ้งต่อย เจ็บไปหมดเลย"
แพนด้าโอดครวญด้วยความเจ็บปวด แล้วก็วิ่งหนีไป

จากนั้นเท็ดดี้จึงนั่งรอให้ผึ้งบินออกจากรังตามคำแนะนำของกระรอกน้อย
เวลาผ่านไปผึ้งก็ยังไม่มียี่ท่าว่าจะออกจากรังเสียที
"นั่งรอมานานแล้วนะ เมื่อไหร่ผึ้งจะไปเสียที" เท็ดดี้บ่น
"รออีกนิดนะ เดี่ยวผึ้งก็ไปแล้ว" กระรอกบอก

เท็ดดี้ยังคงเฝ้าคอย ตาจับจ้องไปที่รังผึ้ง แต่ผึ้งก็ยังไม่ออกไปเสียที
“นั่งรอมานานแล้วนะ จะให้รออีกนานแค่ไหน” เท็ดดี้หงุดหงิด
“รออีกนิดนะ อีกเดี๋ยวก็ไปแล้ว” กระจอกย้ำเป็นครั้งที่สอง
เวลาผ่านไปเท็ดดี้เริ่มเหนื่อยล้ากับการรอคอย จนไม่อยากจะรออีกต่อไปแล้ว
“อื้อย นานจังรอไม่ไหวแล้วนะ” เท็ดดี้พูดด้วยความโมโห
“รออีกนิดนะ อีกเดี๋ยวผึ้งก็จะไปแล้ว” กระจอกย้ำเป็นครั้งสุดท้าย

“ฉันมีวิธีช่วยให้รอไม่นาน เธออยากรู้ไหมเท็ดดี้” กระจอกถาม
“ดีๆ ต้องทำยังไงล่ะ” เท็ดดี้ถามอย่างตั้งใจ
“เรามาร้องเพลงระหว่างรอกันเถอะ เธอร้องตามฉันก่อนนะ”

“อดทน รอคอย สิ่งที่ต้องการ แล้วไม่นาน จะได้ สมดังตั้งใจ
หากเธอเมื่อ จะรอ เมื่อไหร่ ขอให้ นึกถึง เพลงนี้ไง
อดทน รอคอย สิ่งที่ต้องการ แล้วไม่นาน จะได้สมดังตั้งใจ”

ระหว่างที่ร้องเพลงไปเพลินๆ ทันใดนั่นเอง กระจอกก็ชี้ให้เท็ดดีดูบางอย่าง

“นั่นไง ผีง้อออกไปแล้ว”

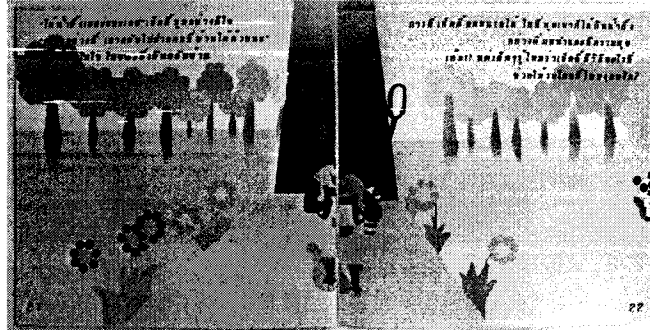
“จริงด้วย” เท็ดดีตะโกนด้วยความดีใจ

“เธอปีนขึ้นไปเก็บน้ำผึ้งได้แล้วล่ะ” กระจอกบอก

“ฮึบ ฮึบ” เท็ดดีค่อยๆปีนขึ้นไป

และแล้ว เท็ดดีก็ปีนขึ้นไปเก็บน้ำผึ้งได้ โดยไม่โดนผึ้งต่อยเลย

“ขอบใจนะ กระจอกน้อย” เท็ดดีขอบคุณ

“ได้น้ำผึ้งเยอะแยะเลย” เท็ดดีพูดอย่างดีใจ

“เยอะอย่างนี้ เขากลับไปฝากคนที่บ้านได้ด้วยนะ” เท็ดดีนึกในใจ ในขณะที่เดินกลับบ้าน

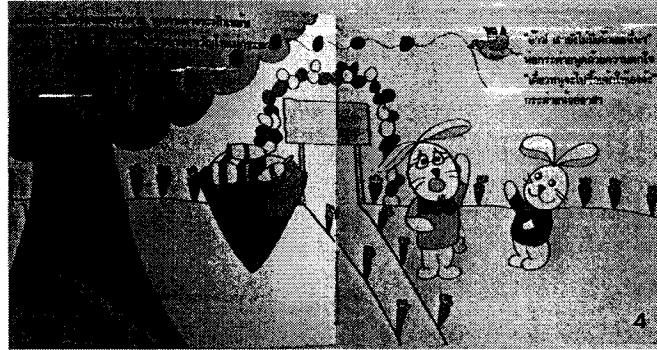
การที่เท็ดดีอดทนรอได้ ในที่สุดเขาก็ได้กินน้ำผึ้งอย่างอิ่มหนำและมีความสุข

เอ๊ะ! แต่เด็การู้ไหมว่าเท็ดดีมีวิธีอะไรที่ช่วยให้รอโดยที่ไม่หงุดหงิด?

เค้กของคุณแม่

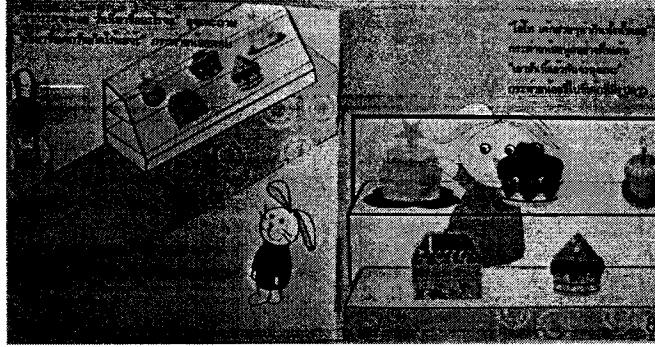
ณ หมู่บ้านสัตว์อันไกลโพ้น มีครอบครัวกระต่ายชาวอยู่ครอบครัวหนึ่ง
ครอบครัวนี้มีพ่อกระต่าย แม่กระต่าย และลูกกระต่าย

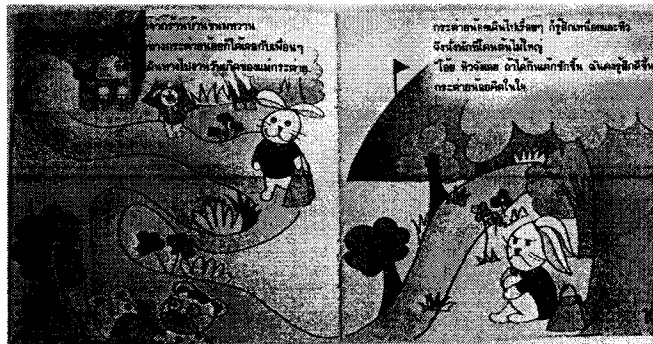
วันนี้เป็นวันเกิดของแม่กระท่าย ทุกคนต่างขมกขมก
จัดสถานที่ให้สวยงาม และต่างเตรียมของขวัญให้แม่กระท่าย
“อ้าว! เรายังไม่มีเค้กเลยนี่นา” พ่อกระท่ายพูดด้วยความตกใจ
“เดี๋ยวหนูจะไปซื้อเค้กให้เองจ๊ะ” กระท่ายน้อยอาสา

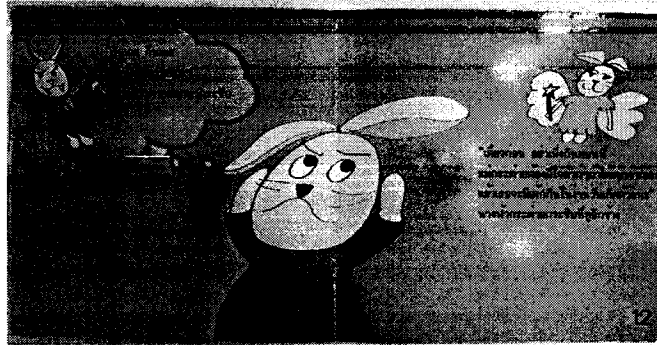
ระหว่างทางที่เจ้ากระท่ายน้อยเดินทางเข้าไปในหมู่บ้าน
“สวัสดิ์จ๊ะกระท่ายน้อย มาเล่นกันใหม่” เจ้าหม้อออกมาทักทาย
กระท่ายน้อยยิ้มรับแล้วบอกว่า “ฉันต้องรีบไปซื้อเค้ก วันนี้เล่นด้วยไม่ได้นะ ขอโทษนะ”
แล้วกระท่ายน้อยก็กระโดดต่อไปอย่างร่าเริง
และแล้วกระท่ายน้อยก็กระโดดมาถึงร้านบ้านขนมหวาน

“เจ้ากระต่ายน้อย วันนี้มาซื้ออะไรจ๊ะ” ลุงแพะถาม
 “ฉันมาซื้อเค้กวันเกิดให้แม่จ๊ะ” กระต่ายน้อยตอบ
 “โอ้โฮ เค้กสวยๆ น่ากินทั้งนั้นเลย” กระต่ายน้อยพูดอย่างตื่นเต้น
 “เอาอันนี้แล้วกันจ๊ะลุงแพะ” กระต่ายน้อยชี้ไปที่เค้กที่มีรูปดาว

เมื่อออกจากร้านบ้านขนมหวาน ระหว่างทางกระต่ายน้อยก็ได้เจอกับเพื่อนๆ
 ที่กำลังเดินทางไปงานวันเกิดของแม่กระต่าย
 กระต่ายน้อยเดินไปเรื่อยๆ ก็รู้สึกเหนื่อยและหิว จึงนั่งพักที่โคนต้นไม้ใหญ่
 “อ้อย หิวจังเลย ถ้าได้กินเค้กซักชิ้น ฉันคงรู้สึกดีขึ้น” กระต่ายน้อยคิดในใจ

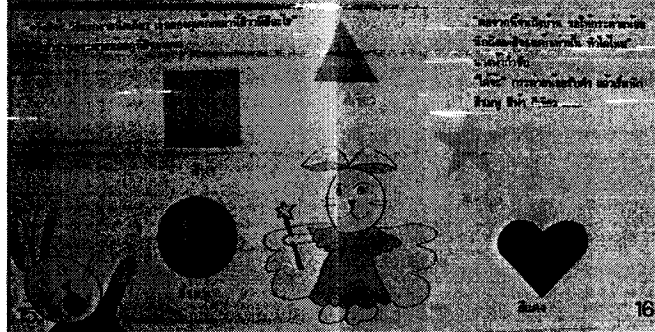

“กินเลย กินเลย เด็กนี้ต้องอ้วนแน่ๆ” ปีศาจกระต่ายออกมากกระซิบ
“เดี๋ยวก่อน อย่าเพิ่งกินตอนนี้ แม่กระต่ายต้องดีใจมากๆ ถ้าได้เค้กจากเธอ แล้วเธอจะมีเค้กกินในงานวันเกิดด้วย
นะ” นางฟ้ากระต่ายกระซิบที่หูอีกข้าง

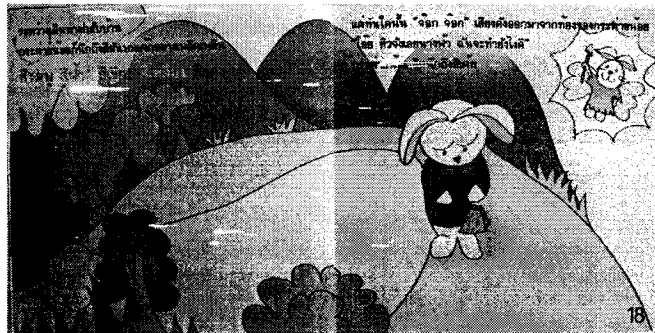

“ฉันอยากเอาเค้กไปให้แม่จะนางฟ้า แต่ฉันก็หิว จนจะทนไม่ไหวแล้ว” กระต่ายน้อยพูด
แต่ตาแอบมองไปที่เจ้าปีศาจ

“อดทนรออีกหน่อยนะ” นางฟ้าดึงกระต่ายน้อยออกมาจากเจ้าปีศาจ
“เอาแบบนี้ไหมละ ฉันมีวิธีจะช่วยให้เธอรอดได้ มันวิเศษมากๆเลย เธออยากรู้ไหมจะ” นางฟ้าถาม
กระต่ายน้อยยืนลังเล มองหน้านางฟ้า แล้วก็กลับไปมองปีศาจอีกที
แต่ในที่สุด กระต่ายน้อยก็หันไปยิ้มกับนางฟ้าแล้วกล่าวว่า
“อยากจ้ะ นางฟ้ามีวิธีช่วยฉันจริงๆนะ” กระต่ายน้อยถามค่อยๆ

"จริงสิจ๊ะ วิธีแรกง่ายนิดเดียว เธอลองดูเด็กเหล่านี้สิว่ามีสีอะไร" นางฟ้าชวนกระต่ายน้อยดูที่สีของเด็ก
"ต่อจากนี้จนถึงบ้าน ขอให้กระต่ายน้อยนึกถึงแต่สีของเด็กเท่านั้น ทำได้ไหม" นางฟ้ากำชับ
"ได้จ๊ะ" กระต่ายน้อยรับคำ แล้วเริ่มนึก สีชมพู สีฟ้า สีเขียว....

ระหว่างเดินทางกลับบ้าน กระต่ายน้อยก็นึกถึงสีต้นไม้เด็กอย่างเพลินเพลิน

สีชมพู สีฟ้า สีเขียว สีเหลือง สีแดง

แต่ทันใดนั้น "จ๊อก จ๊อก" เสียงดังออกมาจากท้องของกระต่ายน้อย

"ไอ้ย หิวจังเลยนางฟ้า ฉันจะทำยังไงดี" กระต่ายน้อยเลิกลึกนึกถึงสีเด็ก

"อดทนรออีกหน่อยนะ ฉันมีอีกวิธีหนึ่งจ๊ะ" นางฟ้าบอก
"เธอลองมองรูปร่างของเด็กดูซิ ว่ามันเหมือนกับอะไร"

กระต่ายน้อยเดินนึกถึงรูปร่างของเด็กอย่างเพลิดเพลิน
จนในที่สุด เจ้ากระต่ายน้อยก็มาที่บ้านพร้อมกับเด็กของคุณแม่
"ไชโย! ถึงบ้านแล้ว" กระต่ายน้อยดีใจ
"ดีใจด้วยนะกระต่ายน้อย เธอทำได้แล้ว" นางฟ้าพูด

“แม่จ๋า สุขสันต์วันเกิดนะจ๊ะ” กระจ่ายน้อยพูด พร้อมยื่นเค้กให้แม่กระจ่าย
“ขอบใจมากจ๊ะ เป็นเค้กที่สวยมาก ดูน่ากินจริงๆ แม่ภูมิใจในตัวกระจ่ายน้อยที่สุด”

แม่กระจ่ายพูดพร้อมกอดกระจ่ายน้อย

จากนั้นงานเลี้ยงก็เริ่มต้น สัตว์ทุกตัวต่างสนุกสนาน คำวันนั้น กระจ่ายน้อยมีความสุขที่ทำให้แม่ดีใจ และดีใจที่
รอดได้ ไม่แอบกินเสียก่อน เพราะทำให้เด็กมีพอเลี้ยงทุกคน และทุกคนก็มีความสุขจากการได้กินเค้ก

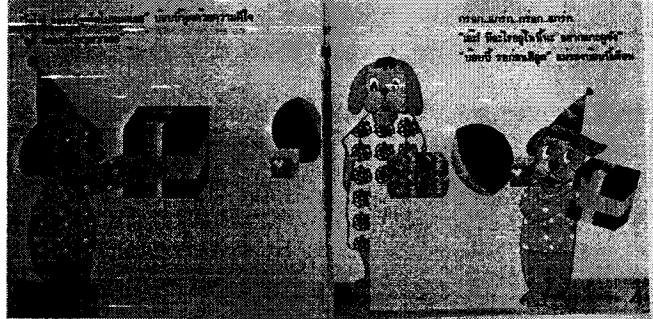
“การอดทนรอนี้ดีจริงๆนะ” กระจ่ายน้อยคิด

ของขวัญของบ๊อบบี้

วันนี้เป็นวันเกิดของบ๊อบบี้ เพื่อนๆต่างพากันมางานวันเกิดและนำของขวัญมาให้บ๊อบบี้

"สุขสันต์วันเกิดนะจ๊ะบ๊อบบี้" เพื่อนๆอวยพร

“โอ้โฮ! ของขวัญเต็มไปหมดเลย” บ๊อบบี้พูดด้วยความดีใจ

“ดูสิ กล้องนี้ใหญ่มากเลย”

กร้อก...แกร่ก...กร้อก...แกร่ก

“เอ๊ะ! มีอะไรอยู่ในนั้นนะ อยากแกะดูจัง”

“บ๊อบบี้ รอก่อนสิลูก” แม่ของบ๊อบบี้เตือน

“หนูขอแกะของขวัญเลยไม่ได้หรอกจ๊ะ” บ๊อบบี้อ้อนวอน

“ไม่ได้นะจ๊ะ ลูกจะต้องรอให้เพื่อนของลูกทุกคนมาพร้อมกันก่อนถึงจะแกะของขวัญได้” คุณแม่ตอบ

เวลาผ่านไป บ๊อบบี้เริ่มทนไม่ไหว

“เบ๊อจ้ง ฉันไม่อยากกรออีกต่อไปแล้ว”

เด็กๆมีวิธีที่จะช่วยให้บ๊อบบี้ถอดทนรอได้ใหม่จะ ช่วยบอกบ๊อบบี้หน่อยสิ

เอ้า! บ๊อบบี้ทำตามนะ

ในกรณีที่ได้กฯเสนอวิธีในการรอได้ให้เล่าจบที่หน้า 10

ในกรณีที่เด็กฯเสนอให้แกะของขวัญทันทีให้เล่าหน้า 11-12 แล้วจึงย้อนมาที่หน้า 9-10

ในที่สุด บ๊อบบี้ก็รอจนถึงตอนเย็นได้

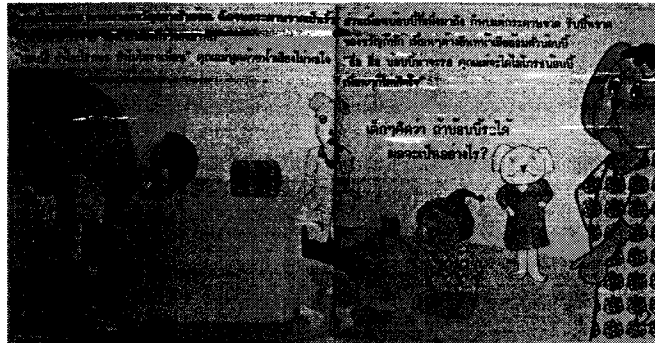
“บ๊อบบี้ได้เวลาเปิดของขวัญแล้วจ้ะ” คุณแม่บอก”

“ไชโย! จะได้อะไรที่ในนี้มีอะไร” บ๊อบบี้พูดด้วยความดีใจ

เมื่อบ๊อบบี้เปิดดูก็พบว่า เป็นของขวัญที่อยากได้มานานแล้ว

บ๊อบบี้มีความสุข คุณแม่ก็ดีใจที่บ๊อบบี้รอได้ เพื่อนๆของบ๊อบบี้ต่างชื่นชมยินดี

“ขอบคุณเด็กๆที่ช่วยให้บ๊อบบี้รอได้นะ”

บ๊อบบี้ไม่ยอมรอล เขาแกะของขวัญอย่างรีบร้อน ฉีกจนกระดาษขาดเป็นริ้ว

ริบบิ้นขาดกระจาย ของในกล่องก็ร่วงลงมาหัก

“บ๊อบบี้! ทำอะไรนะ ทำไมไม่รอลเพื่อน” คุณแม่พูดด้วยน้ำเสียงไม่พอใจ

ส่วนเพื่อนบ๊อบบี้ที่เพิ่งมาถึง ก็พบแต่กระดาษขาด ริบบิ้นขาด ของขวัญก็หัก

เพื่อนๆต่างยื่นหน้าเสียวล้อมตัวบ๊อบบี้

“ฮือ ฮือ บ๊อบบี้ น่าจะรอล คุณแม่จะได้ไม่โกรธบ๊อบบี้ เพื่อนๆก็ไม่เสียใจ”

เด็กๆคิดว่าถ้าบ๊อบบี้รอลได้ ผลจะเป็นอย่างไร?

นิทานสำหรับกลุ่มควบคุม

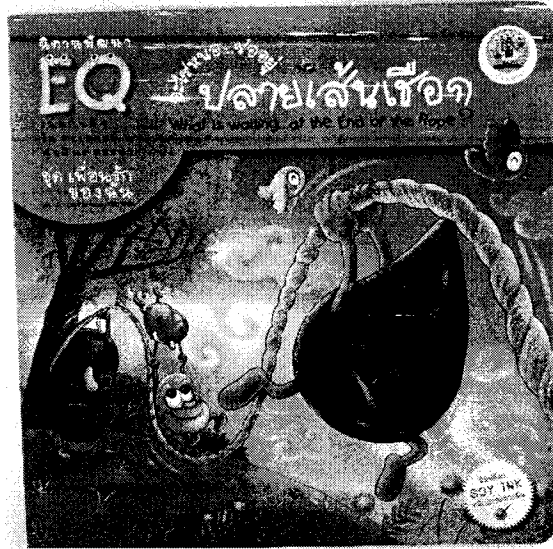
จระเข้ขี้แย

ทำอย่างไรดีละแพนด้า

อะไรหนอ...รออยู่ปลายเส้นเชือก

ภาคผนวก ค.

หนังสือแสดงความยินยอมให้บุคลากรเข้าร่วมงานวิจัย

หนังสือแสดงความยินยอมให้บุตรหลานเข้าร่วมการวิจัย

การวิจัยเรื่อง: ผลของการฟังนิทานต่อพฤติกรรมการชะลอการได้รับความพึงพอใจในเด็กก่อนวัยเรียน

ผู้วิจัย: นันทนัฐ อภินันทศาสตร์ พัทธนันท์ มริตตะนระพร และภัทรเดช วันวรรกิจ

อาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย: รองศาสตราจารย์ ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรียน ท่านผู้ปกครองของเด็กในหน่วยพัฒนาเด็กเล็ก สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ ทราบ

เอกสารฉบับนี้ ผู้วิจัยใช้เป็นสื่อกลางในการขอความยินยอมจากท่านผู้ปกครองให้บุตรหลานของท่าน ที่อยู่ในหน่วยพัฒนาเด็กเล็ก สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ ได้เข้าร่วมการวิจัยนี้ ซึ่งก่อนที่ท่านจะตัดสินใจยินยอมหรือไม่ยินยอม ขอให้ท่านได้อ่านข้อความต่อไปนี้โดยละเอียด และกรุณาส่งส่วนตอบรับกลับมาที่ศูนย์พาวดี ตริทิพย์ธิคุณ (ครุหนึ่ง) ภายในวันพุธที่ 10 พฤศจิกายน 2553 นี้

ข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาว่า การฟังนิทานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอดทนรอคอยเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ จะช่วยให้เด็กก่อนวัยเรียนรอคอยได้นานขึ้นหรือไม่ โดยในระหว่างช่วงศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจะจัดกิจกรรมเล่านิทานออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือกิจกรรมเล่านิทานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอดทนรอคอย และกลุ่มที่สองคือกิจกรรมเล่านิทานที่มีเนื้อหาไม่เกี่ยวข้องกับการอดทนรอคอย ซึ่งนิทานที่นำมาเล่าในกิจกรรมเหล่านี้ ได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยาพัฒนาการเด็กและด้านการศึกษาปฐมวัยแล้วว่ามีความเหมาะสม เป็นประโยชน์ต่อบุตรหลานของท่าน

ในการศึกษาวิจัยนี้ บุตรหลานของท่านจะได้เข้าร่วมกิจกรรมเล่านิทานทั้งสิ้น 12 ครั้ง (เล่าทุกวันอังคาร พุธ และพฤหัสบดี ในทุกสัปดาห์ของเดือนธันวาคม 2553) โดยในระหว่างการศึกษาวิจัย บุตรหลานของท่านจะเข้าร่วมกิจกรรมเล่านิทานในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง (ขึ้นอยู่กับกระบวนการสุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มกิจกรรม) เหตุผลที่เป็นเช่นนี้ เพราะในการศึกษาผลของนิทานที่มีต่อพฤติกรรมการอดทนรอคอยนั้น จำเป็นต้องมีวัดความแตกต่างของระยะเวลาที่เด็กรอคอยได้ระหว่างกลุ่มเด็กที่ได้ฟังนิทานที่เกี่ยวข้องกับการอดทนรอคอยและกลุ่มเด็กที่ฟังนิทานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการอดทนรอคอย อย่งไรก็ดี เมื่อเสร็จสิ้นการวัดความแตกต่างของเวลาที่เด็กรอคอยได้ในครั้งสุดท้ายเป็นที่เรียบร้อยแล้ว (อย่างช้าที่สุด กลางเดือนกุมภาพันธ์ 2554) ผู้วิจัยจะทำการเล่านิทานทุกเรื่องที่ใช้ในทั้งสองกลุ่มกิจกรรมให้บุตรหลานของท่านได้ฟังจนครบ ท่านผู้ปกครองโปรดมั่นใจได้ว่า บุตรหลานของท่านจะได้ร่วมกิจกรรมฟังนิทานเหล่านี้อย่างเท่าเทียมกันที่สุดในที่สุด

ในกระบวนการศึกษาวิจัย นอกเหนือจากกิจกรรมเล่านิทานแล้ว ขั้นตอนซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งคือการสำรวจความชื่นชอบชนิดต่าง ๆ ของเด็กที่เข้าร่วมการวิจัย และการวัดระยะเวลาที่เด็กอดทนรอคอย เพื่อให้ได้ขนมที่ตนชื่นชอบได้ ผู้วิจัยจึงเรียนให้ผู้ปกครองทราบก่อนว่า ผู้วิจัยมีความจำเป็นต้องให้ขนมแก่เด็กที่เข้าร่วมการวิจัยในขั้นตอนนี้ (ในกรณีที่ท่านอยากให้บุตรหลานของท่านได้เข้าร่วมการวิจัยนี้ แต่มีความเป็นห่วง

เรื่องการแพ้ส่วนประกอบบางชนิดในขนม ท่านสามารถเสนอรายชื่อขนมที่บุตรหลานของท่านรับประทานได้มา
ยังผู้วิจัย โดยเขียนลงในช่องว่างตรงส่วนลงนามยินยอม)

การเก็บบันทึกข้อมูลเพื่อใช้วิเคราะห์ผลการวิจัยและเพื่อเป็นหลักฐานทางวิชาการ ผู้วิจัยมีความจำเป็นที่
จะต้องบันทึกภาพเคลื่อนไหว (ถ่ายวิดีโอ) ในช่วงกิจกรรมเล่นิทานและขั้นตอนการวัดระยะเวลาหรือพฤติกรรม
การรอคอยของเด็ก ซึ่งข้อมูลภาพเคลื่อนไหวเหล่านี้จะมีเพียงผู้วิจัย อาจารย์ที่ปรึกษา คณาจารย์พิจารณาการ
วิจัย และท่านผู้ปกครองเท่านั้น ที่จะสามารถเข้าถึงหรือรับชมข้อมูลภาพเคลื่อนไหวเหล่านี้ได้

ประโยชน์ที่บุตรหลานจะได้รับ

การเข้าร่วมกิจกรรมฟังนิทานไม่ว่านิทานนั้นจะมีประสิทธิผลส่งเสริมการรอคอยให้แก่เด็กได้หรือไม่
นิทานเหล่านั้นย่อมเป็นสื่อในการเรียนรู้ภาษา ความคิด การกระทำ ตลอดจนสุนทรียภาพให้แก่เด็กอยู่แล้วในตัว
บุตรหลานของท่านจะได้เรียนรู้และซึมซับองค์ประกอบเหล่านี้จากการเข้าร่วมกิจกรรมเล่นิทานของผู้วิจัย ถ้า
หากนิทานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการรอคอยในการวิจัยนี้สามารถส่งเสริมพฤติกรรมการรอคอยของเด็กได้จริง
การเล่นิทานดังกล่าวให้บุตรหลานของท่านฟัง จะมีส่วนช่วยพัฒนาความสามารถในการรอคอยให้บุตร
หลานของท่านได้

ความเสี่ยงหรือความไม่สะดวกสบายที่อาจเกิดขึ้นกับบุตรหลานขณะเข้าร่วมการวิจัย

บุตรหลานของท่านจะต้องขาดการเข้าร่วมกิจกรรมปกติในห้องเรียน เป็นเวลา 15-20 นาที ในระหว่าง
ช่วงเวลา 9.30-11.30 น. ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ผู้วิจัยจัดกิจกรรมเล่นิทาน

การเก็บรักษาข้อมูลให้เป็นความลับ

ข้อมูลใดๆ ที่ได้จากบุตรหลานของท่านในการศึกษาวิจัยนี้ (ข้อมูลลายลักษณ์อักษร ข้อมูลภาพและเสียง)
จะถูกเก็บรักษาเป็นความลับ ผู้ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้จะมีเพียงผู้วิจัย อาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย
คณาจารย์พิจารณางานวิจัย และท่านผู้ปกครองเท่านั้น บุคคลอื่นๆ จะเข้าถึงข้อมูลบุตรหลานของท่านได้ต่อเมื่อ
ได้รับอนุญาตจากท่านผู้ปกครองเป็นกรณีๆ ไป ผลการศึกษาวิจัยที่ต้องเผยแพร่สู่สาธารณะจะถูกแปลผลโดย
ภาพรวม ไม่มีการระบุตัวตน (ชื่อ) ของบุตรหลานท่านแต่อย่างใด

การปฏิเสธหรือถอนตัวออกจากการวิจัยโดยปราศจากเงื่อนไข

การตัดสินใจให้บุตรหลานเข้าร่วมหรือไม่ให้เข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ เป็นไปตามความสมัครใจของท่าน
ผู้ปกครอง การปฏิเสธที่จะให้บุตรหลานเข้าร่วมการวิจัยจะไม่ส่งผลเสียใดๆ ต่อบุตรหลานของท่าน นอกจากนี้
หากท่านได้ยินยอมให้บุตรหลานของท่านเข้าร่วมการวิจัยไปแล้ว ท่านสามารถให้บุตรหลานของท่านถอนตัวออก
จากงานวิจัยได้ทุกเมื่อ การตัดสินใจถอนตัวนั้น จะไม่ส่งผลต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุตรหลานของท่านกับ

ผู้วิจัย การขอถอนตัวบุตรหลานจากการวิจัยทำได้โดยการติดต่อกับผู้วิจัยโดยตรงขณะผู้วิจัยประจำอยู่ที่
หน่วยพัฒนาเด็กเล็ก หรือทางโทรศัพท์หมายเลขเดียวกันกับหัวข้อการติดต่อกับผู้วิจัยหากมีข้อสงสัย ด้านล่างนี้

การติดต่อกับผู้วิจัยหากมีข้อสงสัย

หากท่านผู้ปกครองมีความสงสัยหรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวิจัยก่อนการตัดสินใจ ท่าน
สามารถติดต่อมายังผู้วิจัยโดยตรงทางโทรศัพท์หรือ E-mail ต่อไปนี้

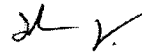
นายภัทรเดช วันวารกิจ โทร. 081-712-8529 E-mail: wonvorakit.p@gmail.com

นางสาวพัชรนันท์ มริตตะนะพร โทร. 089-777-7842 E-mail: oan.oan@live.com

นางสาวนันทนันท์ อภินันท์ศาสตร์ โทร. 087-321-5687 E-mail: nantanat.ap@gmail.com

นอกจากนี้ ในระหว่างช่วงการศึกษาวิจัย หากท่านผู้ปกครองมีข้อสงสัย ความกังวล หรือข้อขัดแย้งใน
เรื่องใดเกี่ยวกับการให้บุตรหลานอยู่ในการศึกษาวิจัยนี้ ท่านสามารถติดต่อมายังผู้วิจัยได้ทุกเมื่อ ผู้วิจัยยินดีตอบ
คำถามและรับฟังความคิดเห็นอันมีค่าของท่านเสมอ

ขอรับรองว่าเป็นความจริง

(รองศาสตราจารย์ ประไพพรรณ ภูมิวิฒิสาร)
อาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย

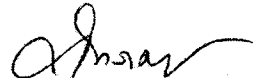

(นางยุพาวดี ดิริทิพย์คุณ)
หัวหน้าหน่วยพัฒนาเด็กเล็ก

ด้วยความเคารพ

นันทนันท์ อภินันท์ศาสตร์
(นางสาวนันทนันท์ อภินันท์ศาสตร์)

พัชรนันท์ มริตตะนะพร
(นางสาวพัชรนันท์ มริตตะนะพร)

ผู้ปกครองเก็บเอกสารส่วนนี้ไว้

(นายภัทรเดช วันวารกิจ)

ผู้วิจัย

การลงนามแสดงความยินยอมให้บุตรหลานเข้าร่วมการวิจัย

เรื่อง ผลของการฟังนิทานต่อพฤติกรรมการชะลอการได้รับความพึงพอใจในเด็กก่อนวัยเรียน

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว.....มีความสัมพันธ์เป็น.....
กับ ด.ช./ด.ญ. ซึ่งข้าพเจ้ามีอำนาจเต็มในการตัดสินใจครั้งนี้ หลังจาก
ข้าพเจ้าได้พิจารณาข้อความข้างต้นโดยละเอียดแล้ว ข้าพเจ้า:

- ยินยอมให้บุตรหลานเข้าร่วมการวิจัยนี้
- ไม่ยินยอมให้บุตรหลานเข้าร่วมการวิจัยนี้ เพราะ.....

.....

ลงนาม.....

()

ผู้ปกครอง

หากท่านต้องการสื่อสารเพิ่มเติมกลับมายังผู้วิจัย ท่านสามารถเขียนข้อความลงในที่ว่างต่อไปนี้ได้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้ปกครองส่งคืนเฉพาะเอกสารแสดงความยินยอมหน้านี้